

خزانه گوهربار - ضرب المثل های سلیمان پادشاه

۱ مثل های سلیمان، باچه داؤود،

پادشاه بنی اسرائیل:

۲ بلده بی بردون حکمت و آدب،

بلده فامیدون تورای مغزگی - و - پرمعنی

۳ و بلده قبول کدون نصیحت آسته

تا که د عدالت، د انصاف و د دُرستکاری پایدار شنی.

۴ ای مثل ها د مردمای ساده دل هوشیاری میدیه

و د جوانا دانایی و بینایی.

۵ آدم هوشیار دانایی خور ره کلو مونه

و آدم فامیده بند - و - نصیحت ره میگیره.

۶ او کسا مثل ها و نقل های بند آمیز

و چستانا و تورای سردرگم آدمای دانا ره موفامه.

۷ ترس از خداوند شروع علم آسته؛

مگم آدمای بر عقل د بله حکمت و نصیحت ریشخندی مونه.

۸ او باچه مه! نصیحت آته خور ره گوش کو

و پند آبه خور ره ایله نکو،

۹ ازی که اونا مثل تاج آلی د بله سر تو،

و مثل گردوبند آلی د گردون تو یه.

۱۰ باچه مه، اگه گناه کارا تو ره وادار د کار بد مونه

قد ازوا موافق نشو.

۱۱ اگه اونا بگیه: ”بیه قد مو بوری،

د گیتیه یگو کس بشینی و خون ازو ره بریزنی؛

بیه که بر دلیلی راه یگو آدم بیگناه ره بگیری.

^{۱۲} مثل قبر آلی اونا ره زنده و مکمل قورت کنی،

رقم کسای که د عالم مُردا مورِه.

^{۱۳} امزی راه مو هر رقم چیزای قیمتی د دست میری

و خانه های خورِه از ولجه پُر مونی.

^{۱۴} بیه که دست خورِه یگ کنی،

تا که پگ مو د یگ خلطه شریگ بشی.

^{۱۵} باچه مه، د راه ازوا نرو،

حتی پای خورِه ام د راه های ازوا نه ایل،

^{۱۶} چرا که پای های ازوا سون بدی مودوه

و اونا بلده خون ریختو ابلکده مونه.

^{۱۷} چون دام ایشو د پیش چیم مرغکو

بر فایده یه.

^{۱۸} ای آدما د گیتِه ریختندون خون خودون خورِه آسته

و اونا بلده جان خودون خورِه د کمین میشینه.

^{۱۹} اینمی آسته سرنوشت تمام کسای که د پشت فایده ناحق میگرده

و اوره د زور میگیره.

فایده ناحق جان امزو آدم ره تباه مونه.

^{۲۰} حکمت د برو کوی مونه

و د چار راهی ها آواز خورِه بلند مونه؛

^{۲۱} از سر کوجه های پیر-و-بار چیغ میزنه

و د پیش درگه های شار پیغام خورِه اعلان مونه:

^{۲۲} ”آی نادونا، تا چی وخت میخاهید که نادو بُمید؟

تا به کی آدمای لوده شوق و علاقه د ریشخندی کدو دره؟

و نفرای بے عقل از دانایی بد مُویرہ؟

^{۲۳} سرزنش مرہ قبول کدہ خود رہ اصلاح کُنید.

ما روحِ خُو رہ دَ بلہ شُمو میریزنم

و تورای خُو رہ بلدہ شُمو مو فامنم:

^{۲۴} چُون ما کوی کدم،

مگم شُمو نصیحت مرہ رد کدید،

ما دستای خُو رہ سُون شُمو دراز کدم،

مگم کس دَ قصہ مه نشد.

^{۲۵} ازی کہ تمام نصیحتای مرہ پس گوش کدید

و سرزنش مرہ قبول نکدید،

^{۲۶} پس ما ام دَ وختِ مُصیبت شُمو خندہ مونم؛

و غیتیکہ بلا دامونگیر شُمو مُوشه

^{۲۷} و مُصیبت رقمِ بادِ آلی شُمو رہ چارپیرِ مونه

و بلا مثلِ گردبادِ وری شُمو رہ گردگیره مونه

و دستِ تنگی و پریشانی شُمو رہ دَ چنگِ خُو میگیره، ما شُمو رہ ریشخندِ مونم.

^{۲۸} دَ او وختِ اونا مرہ کوی مونه،

مگم ما جوابِ نمیدم،

و اونا سختِ پُشت مه میگرده،

لیکن مرہ پیدا نمیتنه،

^{۲۹} چراکہ اونا از دانایی بد بُرد

و ترسِ خداوندِ رہ انتخاب نکد

^{۳۰} و نصیحت مرہ ام قبول نکد

و سرزنش مرہ خارِ حساب کد.

^{۳۱} دزی رقمِ اونا نمرِ راهِ های غلطِ خُو رہ مینگره

و از نتیجه هَدَف - و - نقشه های خُو سیر موشه.

^{۳۲} سرکشی نادونا، آدمای نادو ره موكشه

و آسودگی آدمای بے عقل اونا ره از بین موبره.

^{۳۳} مگم اُو کسای که دز مه گوش میدیه د امنیت زندگی مونه،

و دُور از بیمِ بلا، آرام و آسوده آسته.

^۲ ^۱ باچه مه، اگه تورای مَره قبول کنی

و دستورای مَره محکم بگیری،

^۲ اگه د حکمت گوش بدی

و دل تو سون بینایی بشه،

^۳ اگه دانایی ره طلب کنی

و آواز خُو ره بلده بینایی بلند کنی،

^۴ و اگه حکمت ره مثل نقره دُندل کنی

و مثل یگ خزانه تاشه شده بطلبی،

^۵ اُو غیت معنای «ترس خُداوند» ره موفامی،

و شیناخت خُدا ره حاصل مکنی،

^۶ چراکه خُداوند حکمت ره عطا مونه،

و از دان ازو علم و دانش بر موشه.

^۷ اُو پیروزی ره بلده آدمای صادق نگاه مونه

و بلده کسای که د راه راست ریی یه، اُو یگ سپر آسته،

^۸ تا که راه انصاف - و - عدالت نگاه شه.

اُو از روش مومنین خُو حمایت مونه.

^۹ پس دَمزی رقم تو موفامی که عدالت، انصاف و صداقت چی آسته

و هر راه راست - و - خُوب ره درک کده میتنی.

۱۰ چُون حِكْمَت دَ دِلِ تُو داخِلِ مُوشِه

و دانِشِ جانِ تُو ره پُور از خوشی مونه.

۱۱ بینایی از تُو مُحَافِظَت مونه

و دانایی تُو ره حِفْظ کده

۱۲ از راهِ بَدِ نِجاتِ مِیدیه

و از آدمی که تورای خراب مَوگیه، تُو ره دُورِ نِگاهِ مَوگنه،

۱۳ یعنی اَزُو آدمای که راهِ راست ره ایله کده

و دَ راهِ های تریکی گناه رَبی آسته.

۱۴ اُو رِقْمِ آدما از کارای بَدِ لِدَتِ مَوبرِه

و از تورای بَدِ خوش شی مییه.

۱۵ راهِ های امزُو کساکجِ آسته

و اُونَا طریقِ های دُرُستِ ره ایله کده.

۱۶ حِکْمَتِ تُو ره از خاتُونِ زِناکار

و از تورای نَرم-و-چَرَبِ خاتُونِ بیگنه نِجاتِ مِیدیه.

۱۷ ای رِقْمِ خاتُو شوی خُو ره که دَ وختِ جوانی گِرِفْتُد، ایله مونه

و قَوْلِ پاکِ ره که دَ غَیْبِ توی کدو دَ حُضُورِ خُدا دَدُد، پُرْمُشتِ مونه.

۱۸ خانِه اَزُو گِرِداوِ مرگِ آسته،

چُون راهِ های امزُو خاتُو سُونِ دُنیاِی مُرده ها موره.

۱۹ کسای که پیشِ اَزُو موره هیچِ کَدَمِ شی پسِ نَمییه

و اُونَا دَ راهِ حَیاتِ نَمیرِسه.

۲۰ پسِ دَ راهِ آدمای نیکِ قَدَمِ بیل

و دَ راهِ آدمای دُرُستکارِ ثابِتِ بُمَن.

۲۱ چُونِ آدمای راستکارِ پایِه شی دَ زَمیِ محکمِ آسته،

و مردُمِ پاکِ-و-بِے عیبِ دَ جایِ خُو باقیِ مومنه.

۲۲ مگم بدکارا از روی زمی نابود موشه

و ریشه آدمای چالباز از زمی کنده موشه.

۳^۱ باچه مه، تعلیم مره پرمشت نکو

و احکام مره د دل خو نگاه کو،

۲ چراکه اونا عمر تو ره دراز مونه

و دز تو صلح و سلامتی موبخشه.

۳ رحمت و راستی ره هرگز از دست ندی،

بلکه اونا ره د گردون خو آوزو کو

و د ورق دل خو نوشته کو.

۴ اوخته مورد لطف قرار میگیری و نیکنام موشی

ام د نظر خدا و ام د نظر مردم.

۵ قد تمام دل خو د خداوند توکل کو

و د عقل خود خو تکیه نکو.

۶ د تمام راه های خو خدا ره د نظر بگیر

و او راه های تو ره آوار مونه.

۷ خود ره حکیم و دانا فکر نکو؛

از خداوند بترس و از بدی دوری کو.

۸ ای چیزا بلده جان تو سلامتی میدیه

و د استغونای تو طاقت و تازگی موبخشه.

۹ قد دارایی خو خداوند ره احترام کو،

از اولین حاصلات خو بلده ازو تقدیم کو.

۱۰ او عیت دی خانه های تو پر از نعمت موشه

و کوزه های تو از شراب تازه انگور پر شده لبریز موشه.

۱۱ باچه مه، إصلاح-و- تریبه خُداوند ره رَد نگو

و سرزنش ازو ره خار حساب نگو،

۱۲ چراکه خُداوند هر کسی ره که دوست دشته بشه، سرزنش مونه،

امو رقم که یگ آته باچه دوست دشتنی خو ره سرزنش کده إصلاح مونه.

۱۳ نیک د بخت کسی که حکمت ره پیدا کنه

و نیک د بخت آدمی که دانایی-و- بینایی ره حاصل کنه،

۱۴ چون فایده شی از فایده تجارت نقره کده بهتر

و از منفعت طلا کده خوبتر آسته.

۱۵ ارزش حکمت از دانه های قیمتی کده کلو آسته

و هر چیزی که تو دزو شوق دشته بشی قد حکمت برابر نموشه.

۱۶ درازی عمر د دست راست شی

و ثروت و عزت د دست چپ شی آسته.

۱۷ راه های حکمت، راه های خوشی یه

و تمام مسیر های شی صلح-و- سلامتی آسته.

۱۸ بلده کسای که او ره د دست میره، او یگ درخت حیات آسته،

و کسای که خود ره دزو بیجسپنه، اونا خوشبخت موشه.

۱۹ خُداوند توسط حکمت خو پایسنگ زمی ره ایش

و قد عقل و دانایی خو آسمونا ره تیار کد.

۲۰ او د وسیله علم خو از چقوری های زمی او ره جاری کد

و از اور ها بارش بارند.

۲۱ باچه مه، نه ایل که امی چیزا از نظر تو دور شه؛

حکمت کامل و دوراندیشی ره خوب حفظ کو.

۲۲ اونا بلده جان تو زندگی

و بلده گردون تو زینت آسته.

۲۳ پس تُو دَ صَلُح- و- اَمْنِيتَ دَ رَاهِ خُو موری

و پای پیچلک نَمُوخوری.

۲۴ وختیکه دِرَاز میکشی ترس نَدَری

و غَیْتیکه خاو مُوکُنی خاو تُو شیرین آسته.

۲۵ پس از بِلای ناگهانی ترس نَخور،

و نَه ام از تباهی که اولغه تله دَ سرِ بَدکارا نازلِ موشه،

۲۶ چراکه خُداوند تکیه گاهِ تُو آسته

و پای تُو ره از دام نِگاه مونه.

۲۷ دَ حالِ که قُدَرتِ دَری و خُوپی از دِستِ تُو مییه،

از کسی که حقدار شی آسته، دِریغ نَکُو.

۲۸ اگه همسایه تُو پُشتِ یگو چیز مییه و امو چیز ره تُو دَری،

دَز شی نَگوی که ”برو، صَباح بیه که تُو ره بَدَم.“

۲۹ دَ ضِدِ همسایه خُو که دَ اِعتمادِ کَامِلِ دَ پَالوی تُو زندگی مونه،

قَصَدِ بَدِ نَکُو.

۳۰ قد کسی که دَز تُو بَدی نَکده بے دَلیلِ جنجالِ نَکُو.

۳۱ قد آدمِ ظالِمِ همچِشمی نَکُو

و هیچ کُدم از راه های شی ره اِنْتِخابِ نَکُو،

۳۲ چراکه خُداوند از آدمای کَجَرو بَدِ موبَره،

مگم بَلدِهِ آدمایِ صادِقِ رازِ خُو ره بَرَمَلا مونه.

۳۳ لَعنَتِ خُداوند دَ سرِ خانِهِ بَدکارا آسته

مگم بَرکتِ شی دَ بِلِهِ جای بُوَد- و- باشِ آدمایِ نیک.

۳۴ خُداوند ریشخندگرا ره ریشخند مونه،

مگم آدمایِ بے کِبَرِ ره فیضِ موبخِشه.

۳۵ آدمایِ حَکیم- و- دانا صاحبِ اَبَرُو- و- عِزَتِ موشه،

لیکن مردُمای ابله و بے عقل رسوا۔ و۔ شرمندہ۔

۴^۱ او بچکیچای مه، د نصیحت آتہ خو گوش بدید

و فکر خورہ بگیریید تاکہ دانا شنید،

۲ چراکہ پند خوب دز شمو میدم.

پس تورای مرہ پرمشت نکنید.

۳ وختیکہ باچہ آتہ خو بودم

و باچہ عزیز و یگدانہ آتہ خو،

۴ آتہ مه دز مه پند دده موگفت:

”تورای مرہ د تی دل خو نگاه کو؛

از امرهای مه اطاعت کو تا زنده بمانی.

۵ حکمت ره حاصل کو و عقل۔ و۔ دانایی پیدا کو،

تورای مرہ پرمشت نکو و ازوا دور نشو.

۶ حکمت ره ایله نکو و او تو ره محافظت مونه.

او ره دوست داشته بش و او از تو نگاهداری مونه.

۷ شروع حکمت اینی آسته:

حکمت ره حاصل کو و د پالوی هر چیزی که یاد گرفتے،

عقل۔ و۔ دانایی ره ام د دست بیرو.

۸ د حکمت ارزش قایل شو و او تو ره سربلند مونه.

اگه او ره د بغل خو بگیری، او دز تو عزت میدیه.

۹ او لنگی فیض۔ و۔ افتخار ره د سر تو پیچ مونه

و تاج شان۔ و۔ شوکت ره دز تو میدیه.“

۱۰ باچہ مه، گب ره گوش کو: تورای مرہ قبول کو،

تاکہ عمر تو دراز شنه.

۱۱ ما طریقه حکمت ره دَر تُو یاد دَدُم

و تُو ره سُون راه های راستی هدایت کدُم.

۱۲ وختیکه راه بوری قَدَمای تُو پس نَمومنه

و اگه خیز کنی پای تُو نَمی لَخشه.

۱۳ نصیحت- و- اَدَب ره محکم بگیر و اونا ره از دست ندی.

اونا ره حِفْظ کُو، چراکه اونا زندگی تُو آسته.

۱۴ دَ راهِ بَدکارا داخل نَشو،

و دَ مَسیر گناه کارا پای خُو ره نه ایل.

۱۵ از راهِ ازوا دُوری کُو و سُون ازوا نَرُو.

خود خُو ره یگ طرفه کُو و راهِ خُو ره ازوا جدا کُو.

۱۶ چُون اونا تا بدی نَکنه، خاو نموره

و تا یگو کس ره پای پیچلک دده پورته نَکنه، خاو دَ چیمای ازوا نَمییه.

۱۷ اونا نانِ پُرگناه ره مُوخوره

و شرابِ ظَلَم ره وُچی مونه.

۱۸ مگم راهِ آدمای صادقِ مِثَلِ بَر شُدونِ آفتو آلی آسته

که رفته رفته روشوتَر موشه تا غَیْبیکه تکمیل شنه.

۱۹ لیکن راهِ بَدکارا مِثَلِ تریکی شاو آلی آسته؛

اونا چپه موشه و نَمیدنه چیز خیل باعثِ چپه شُدونِ ازوا شده.

۲۰ باچه مه، دَ تورای مه فِکِر خُو ره بگیر

و دَ گفته های مه گوشِ بدی:

۲۱ اونا ره از نظر خُو دُور نَکُو،

بَلکه دَ دِلِ خُو نگاه کُو.

۲۲ چُون کسای که تورای مَره قَبول کُنه،

تورای مه بلده شی یگ سرچشمه زندگی جور موشه

و بَلَدِهِ تَمَامِ جَانِ شِي تَنْدُرُستِي مِيدِيه.

^{۲۳} از پگ چیزای دیگه کده دلِ خُو ره خُوب تر حِفَاطَتِ کُو،

چراکه اُو سَرَبِنْدِ زِنْدِگِي اِنْسَانِ اَسْتِه.

^{۲۴} توره دروغ ره از دانِ خُو پورته کُو

و کَجِ گویی ره از لبِ های خُو دُور کُو.

^{۲۵} بیل که چیمای تُو رُستِ پِیشِ رُوی تُو ره بِنِگره

و دِیدِ تُو سِیده سُونِ پِیشِ پایِ تُو بَشِه.

^{۲۶} راه ره بَلَدِهِ پایِ خُو اَوَار کُو،

تا که تمامِ مَسِيرِ های تُو اُسْتَوَار و سِیده بَشِه.

^{۲۷} از راهِ راستِ گُمراهِ نَشُو و اِيسُو- و- اُوسُو نَرُو،

و پایِ خُو ره از بَدِي دُور نِگاه کُو.

^۵ ^۱ باچه مه، دَ حِکْمَتِ مه تَوَجُّه کُو

و دَ تَوْرایی پُر از دَانایی- و- بِنایی مه گوشِ بَدِي،

^۲ تا بَتَنِي دُور اَنَدِيشِي ره حِفْظِ کِنِي

و لبایِ تُو دَانایی ره ایلِه نَدِيه.

^۳ چُون از لبِ های خَاثُونِ فَاحِشِه عَسَلِ مِیچَقِه

و تَوْرایی شِي از رُوغُو کده چَرَب تر اَسْتِه.

^۴ لِيکِن دَ اَخِرِ اُو رَقْمِ چَوْبِ زِرْگِ اَلِي تَلْخِ

و مِثْلِ شَمِشِيرِ دُو دَمِه وَرِي تِيزِ اَسْتِه.

^۵ پایِ های خَاثُونِ بَدِکَارِ اُو ره طَرَفِ مَرْگِ مُوَبَرِه

و قَدَمایِ شِي سُونِ عَالَمِ مَرْدِه ها رِي اَسْتِه.

^۶ تا که اُو دَ بارِه راهِ زِنْدِگِي فِکْرِ نِکْنِه، دَ راهِ های کَجِ سَرْگَرْدُو يِه،

و هِيچِ نَمُوفامِه.

۷ پس او بچکیچای مه، دز مه گوش بدید

و از تورای مه دُور نَشئید.

۸ خود ره ازو رقم خاتو دُور کو

و حتی د درگه خانه شی ام نزدیک نَشو.

۹ نَشنه که زور جوانی خو ره د یگو کس دیگه مَصْرَف کنی

و باقی عُمَر تُو د زبیر دِسْت یگ نفر ظالم تیر شنه.

۱۰ نَشنه که دیگه نفر از مال تُو سیر شنه

و فایده زَحْمَت کَشی تُو د خانه بیگنه بوره،

۱۱ و عاقبت د حال خو وای وای کنی

و د غَیْبَتِکِه طاقت جسم و اندام تُو از بین رفته بَشه،

۱۲ د او وخت بگی: ”چرا نصیحت ره قبول نکدم!

کشکه د دل خو سرزنش ره پوزخند نَمیزدم!

۱۳ ما از آیدِ معلمای خو نَشدم

و د تورای ازوا گوش نَددم.

۱۴ نزدیک آسته که پیش تمام قوم و مردم

رَسوا و ملامت شئم.“

۱۵ پس، آو ره از آوخانه خود خو وچی گو،

چون آو تازه د چاه خود تُو پیدا موشه.

۱۶ نه ایل که آو چشمه های تُو د بورو سرریزه کنه

و آو های تُو د منطقه جوی بکشه.

۱۷ بیل که اونا فقط بلده خود تُو بَشه

و مردای بیگنه دزی ثمر قد تُو شریگ نَشنه.

۱۸ چشمه تُو پُر بَرکت بَشه

و از خاتون خو که د دورون جوانی قد شی توی کدے، لذت بُبر.

۱۹ او رقم یگ آهوی نُورِ بند آلی آسته؛

بیل که سینه های شی هر وخت توره خوش نگاه کُنه

و همیشه غرق د ناز- و- نزاکت و عشق ازو بشی.

۲۰ آی باچه مه، پس چرا میخاهی د خاتون بیگنه دل بسته کُنی

و سینه خاتون غیر ره د بغل خو بگیری؟

۲۱ چون راه های انسان د زیر نظر خداوند آسته

و او هر کار- و- قدم انسان ره سنجش مکنه.

۲۲ کارای بد آدم گناه کار، او ره د دام میندزه،

و ریسپون گناه شی او ره محکم بسته مونه.

۲۳ از وجود نداشتون نصیحت- و- هدایت، آدم گناه کار مومره

و نادانی- و- جهالت غدر شی او ره گمراه مونه.

۶ او باچه مه، اگه ضامن همسایه خو شُدے

و اگه از خاطر یگو آدم بیگنه قول ددے،

۲ و یا اگه قد تورای خو، خود ره د دام اندخته

و د تورای دان خو بند مندے،

۳ پس آی باچه مه، دمزی طریقه خود ره ازی دام خلاص کو،

چراکه د دست همسایه خو افتدے:

برو د پیش ازو و خود ره خم کو

و غدر- و- زاری کو تا که او توره ازو ضمانت خلاص کُنه.

۴ خاوره د چیمای خو راه ندی

و کرپکای تو خاو نکُنه.

۵ رقم آهو وری

و رقم مرغاک آلی

خود ره از دِستِ شِکارچی نِجاتِ بَدی.

^۶ آي آدمِ خاوشله، بَرُو و مُورچه ره بِنِگر،

طریقَه اَزُو ره سَنجِش کُو و حِکمتِ یادِ بَگیر!

^۷ اُو نَه کُدَم رهبرِ دَره

و نَه کُدَم ناظِر و حُکمران،

^۸ لیکن اُو خوراکِ خُو ره دَ تايستو دَخیره مونه

و اُو ره دَ فصلِ دَرُو جَم کده میله.

^۹ اُو خاوشله! تا کی خاو مُوکئی

و چی وخت از خاو باله مُوشی؟

^{۱۰} تُو مُوگی: ”بیل که یگ لحظه چیمای خُو ره پیش بَگیرم،

یگ لحظه دِستای خُو ره تِی سر خُو ایشته اِستراحت کُنم.“

^{۱۱} پس غریبی رقمِ دُر آلی

و ناداری رقمِ آدمِ مُسَلِّحِ وَری دَ سر تُو مییه.

^{۱۲} آدمِ بے آرزِش و بَدنیت

قد دانِ پُر از فِسادِ اِیسُو-و-اُوسُو میگرده؛

^{۱۳} قد چیمای خُو چِشمکِ میزنه

و قد پایا و ناخُونای خُو اِشاره مونه

^{۱۴} و شرارت و فِسادِی که دَ دِل شی آسته

اُو همیشه قد اَزُو نَقشه های بَد میکشه

و نزاع پیدا مُوکنه.

^{۱۵} امزی خاطر اولغه تله یگو بلا دَ سر شی مییه

و اُو یگ دَم تَباه مُوشه و عِلاجِ پَیدا نَمیتنه.

^{۱۶} شَش چیز آسته که خُداوند ازوا نَفرتِ دَره،

بَلکِه هفت چیز که دَ نظر اَزُو زِشت معلوم مُوشه:

- ۱۷ چیمای پُر کبر، زبونِ دروغگوی،
دستای که خونِ بے گناه ره لُوو مونه،
- ۱۸ دلی که نقشه های بد و تَباه کُننده میکشه،
پایای که زود طرفِ بدی کدو مودوه،
- ۱۹ شاهدِ دروغگوی که دروغ مَوگیه
و آدمی که دَمنه برارو بے اتفاقی میندزه.
- ۲۰ باچه مه، امرِ آته خو ره نگاه کو
و پندِ آبه خو ره پرمُشت نکو.
- ۲۱ اونا ره بلده همیشه دَ دلِ خو نگاه کو
و دَگردون خو اوزو کو.
- ۲۲ وختیکه راه موری، اونا تو ره هِدایت مونه،
غَختیکه خاو مونی، اونا از تو نگاه بانی مونه،
و وختیکه بیدار موشی، اونا قد تو گب میزنه.
- ۲۳ چون امرِ مِثلِ چراغِ آلی
و پندِ رقمِ نورِ وری آسته،
و سرزنی که بلده اصلاح کدو یه تو ره سون راه حیات موبره.
- ۲۴ ای چیزا تو ره از خاتونِ بدکاره
و از زبونِ لَحشمِ ازو دور نگاه مونه.
- ۲۵ دَ دلِ خو عاشقِ نوربندی ازو نشو
و نه ایل که کِرپکای شی تو ره گرفتار خو کُنه؛
- ۲۶ چون خاتونِ فاحشه تو ره مُحْتَاجِ یگ لغمه نان مونه
و زَنِ یگو کسِ دیگه جانِ عزیز تو ره شکار مونه.
- ۲۷ آیا اوطور کس آسته که آتش ره دَ بَعْلِ خو بگیریه
و کالای شی نسوزه؟

۲۸ یا اوطور کس بَشه که د بِله قوغ راه بگرده

و پایای شی نسوزه؟

۲۹ پس مردی که د بغل خاتون همسایه خو در مییه

ام امو رقم آسته،

چون کسی که دمزو رقم خاتو دست بزنه بے جزا نمومنه.

۳۰ اگه کسی از خاطر گشنگی دست د دزی بزنه

مردم او ره سرزنش نموکنه.

۳۱ لیکن اگه گرفتار شنه، هفت برابر تاوو میدیه،

حتی اگه تمام مال خانه خو ره ام از دست بدیه.

۳۲ کسی که زنا کنه بے عقل آسته،

او خود خو ره تباہ مونه،

۳۳ او لت-و-کوب شده بے آبروی موشه

و رسوایی ازو هیچ وخت پاک نموشه،

۳۴ چراکه از غیرت مرد، شدت قار پیدا موشه

و او د روز انتقام رحم نموکنه.

۳۵ او د هیچ رقم تاوو راضی نموشه

و هر قدر پیسه کلو ام که بدی، قبول نمونه.

۷^۱ باچه مه، تورای مره نگاه کو

و دستورای مره محکم بگیر.

۲ از احکام مه اطاعت کو تا که زنده بُمئی؛

تعلیم مره مثل دیدنک چیم خو حفاظت کو.

۳ اونا ره د ناخونای دست خو بسته کو

و د ورق دل خو نوشته کو.

۴ دَ حِکْمَتِ بُگِی: ”تُو خوار مه آستی“

و دانایی ره همدَم خُو حساب کُو،

۵ تا که اونا تُو ره از خاتونِ بدکار و از خاتونِ بیگنه

که تورای نرم-و-چرب مَوگه، دُور نگاه کنه.

۶ ما از خانه خُو توخ کدُم

و از کلکین بورو ره دیدُم،

۷ اوخته، دَ منِه آدمای نادو، دَ مینکلِ جوانا،

یگ جوانِ بے عقل ره دیدُم،

۸ که اُو دَ منِه کُوچه راه رفته

از یگ گوشه سَرک تیر شده دَ خانه امزُو خاتو رسید.

۹ اُمُو غیتِ شام دَ عینِ روز شِشتو

و تریکی شاو بُود

۱۰ که یگ خاتو قد کالای فاحشگری

و نیتِ بد سُون شی میمد.

۱۱ خاتونِ قوشره گر و سرکش

که پای شی دَ خانه گیر نمونه،

۱۲ گاهی دَ کُوچه ها و گاهی دَ بازار،

و دَ هر گوشه مرد کور ره گیته مونه،

۱۳ اُو اُمُو باچه جوان ره گیر کده ماخ کد

و از بے حیایی دَزُو گُفت:

۱۴ ”گوشتِ قربانی تیار آسته،

چرا که ما امروز نذرِ قربانی خُو ره پوره کدیم.

۱۵ دَمزی دلیل دَ خوش آمدِ ازتُو دَ بورو آمدیم،

و اوگل کده آخر کار تُو ره پیدا کدُم.

۱۶ د بَسْتَرِ خَاو خُو توشکای رنگارنگ

از رختِ کتانِ مصری آوار کدیم.

۱۷ جاگِه خُو ره قد عَطْرِ مَرُو،

عود و سلیخه پاش دده خوشبوی کدیم.

۱۸ بیه که تا صُبْحِ عِشْقِ بَازِی کده

از مُحَبَّتِ یَکْدِیگِه خُو لَدَتِ بَیْرِی،

۱۹ چراکه شوی مه د خانه نییه

و د یگ سفرِ دُور رفته.

۲۰ او یگ خلطه نُقره قد خُو گِرِفْتِه بُرده

و تا آخرِ ماه پس نمیه.

۲۱ د ای تَرْتِیبِ اُو اُمُو جوان ره قد تورای گرم-و-مُلاَیم خُو بَازِی دَد

و اُو ره قد گبای لَحْشَمِ خُو مجبور کد.

۲۲ دَمَزُو غَیْتِ اُو از پُشتِ شی رِی شُد

رقم نرگاوا آلی که د کُشتارگاه موره

و رقم آهُو وَرِی که بی خیر د بِلِه دَامِ قَدَمِ مِیَزَنِه،

۲۳ تا غَیْتِیکِه تیر د دِلِ شی بُخوره.

اُو رقم مُرغاکِ آلی آسته که د وَرغَه موفته

و نَمُوفامه که زندگی شی د خطر آسته.

۲۴ پس، آی بچکِچای مه، دز مه گوش بدید

و د تورای مه خُوب فِکِرِ خُو ره بَگِیَرید:

۲۵ نه ایلید که دِلِ شُمُو د راهِ اَزُو خَاوُ مایل شنه؛

نَشْنَه که اُو شُمُو ره سُونِ گُمراهی بُره،

۲۶ چراکه اُو کَلُو مرد کور ره خانه خراب کده

و غَدَرِ کسا ره د تَباهِی آندخته.

۲۷ خانه ازو رقمِ راهی آسته که طرفِ عالمِ مُرده ها موره

و عاقبت دَ خانه مرگ میرسنه.

۸ آیا حکمت گوی نموننه

و دانایی آواز خوره بلند نمونه؟

۲ د جایای بلند، د لبِ راه،

د مَنه چار راهی ها حکمت ایسته یه؛

۳ د نزدیکِ دروازه شار، د دانِ درگه شی

حکمت ایسته شده بلند چیغ میزنه:

۴ "او مردکو، شمو ره گوی مونم!

ما بلده پگِ مردم جار میزنم.

۵ او آدمای نادو، هوشیاری پیدا کنید.

آی نفرای بے عقل، دانایی ره حاصل کنید.

۶ گبای مره گوش کنید، چراکه تورای مه باآرزش-و-کم پیدا آسته

و از لب های مه چیزای خوب-و-نیک بر موشه.

۷ دان مه راستی ره بیان مکنه،

مگم لب های مه از بد گفتو بد موبره.

۸ تمام تورای دان مه صادق-و-راست آسته

و دزو هیچ چیزی کج و کیل وجود ندره.

۹ د آدمای دانا پگ امزی چیزا واضح آسته

و د کسای که علم-و-دانش پیدا کده، سیده-و-ساده.

۱۰ پند-و-نصیحت مره د عوض نقره قبول کنید

و دانایی ره از طلا کده کلو آرزش بدید،

۱۱ چون حکمت از لعل کده قیمت تر آسته

و هیچ چیز ره قد ازو برابر کده نمیتینید.“

^{۱۲} ”ما حکمت اَسْتُم و قد هوشیاری یگجای زندگی مُونُم.

ما دانایی و بینایی ره پیدا کدیم.

^{۱۳} ترس از خُداوند یعنی نَفَرَت دَشْتو از بدی.

ما از غُرُور و کِیبر و از رفتار و گُفتارِ غَلَط نَفَرَت دَرُم.

^{۱۴} ما صَاحِبِ مَشُورَه و کامیابی اَسْتُم،

ما دانایی اَسْتُم و قُوَت دَ دِستِ ازمه یه.

^{۱۵} دَ زورِ ازمه پادشاه ها، پادشاهی مَوکُنَه

و حُکمرانا دَ عدل-و-انصاف قَصَاوَت مُونَه.

^{۱۶} دَ وسیله ازمه رهبرِ حُکومت مُونَه

و آدمای شریف دَ عدل-و-انصاف قَصَاوَت مُونَه.

^{۱۷} ما کسای ره دوست دَرُم که اونا مره دوست دَشْتَه بَشَه،

و اُونای که دَ جُسْتُجوی ازمه آسته، مره پیدا مُونَه.

^{۱۸} دَوْلَت، عِزَت، مالِ دایمی

و کامیابی دَ اِختیار ازمه یه.

^{۱۹} فایده های مه از طِلا کده کم پیدا

و حاصل مه از نُقرَه خالص کده بهتر آسته.

^{۲۰} ما دَ راهِ راستی-و-عدالت

و دَ راه های اِنصاف قَدَم میلم.

^{۲۱} و ثُرُوت ره دَ اُو کسای میدم که مره دوست دَرَه،

و خزانه ها و گَوَصْنَدُق های ازوا ره پُر مُونُم.

^{۲۲} خُداوند از اول، پیش از خِلَقَتِ دُنیا

مره قد خود خُو دَشْت.

^{۲۳} از اَزَل، از اِبْتِدا،

پیش از پیدا شدنِ دنیا، ما مقرر شدیم.

^{۲۴} پیش ازی که بحر و دریا ها د وجود بیه،

و پیش ازی که از چشمه ها آو جاری شنه، ما پیدا شدیم.

^{۲۵} پیش ازی که کوهها د جای خو قرار بگیره

و پیش از جور شدن تپه ها، ما پیدا شده بودم.

^{۲۶} وختیکه خداوند هنوز زمی و دشت ره آست نکد

و خاک زمی ره جور نکد،

^{۲۷} غیتیکه آسمونا ره جای-د-جای کد، ما د اونجی بودم.

وختیکه خداوند خطِ اُفق ره د بله بحر کشید

^{۲۸} و آورها ره د آسمونا شکل دد

و چشمه ها ره از چُفوری زمی جاری کد؛

^{۲۹} وختیکه خداوند اندازه دریا ها ره تعیین کد

تا که آو ها از حد خو تجاوز نکنه،

و غیتیکه پای سنگ زمی ره ایش

^{۳۰} ما د پیش ازو مثل یگ آستا بودم

و روزانه یگ منبع خوشی بلده شی بودم

و د حضور شی همیشه خوشحالی موکدم.

^{۳۱} خوشی ازمه د باره ازی دنیا بود

و ما از دیدون بنی آدم لذت بردم.

^{۳۲} و آلی ای بچکیچای مه، دز مه گوش بدید:

نیک د بخت کسای که از راه از مه پیروی کنه.

^{۳۳} نصیحت مره گوش کده هوشیار بشید

و او ره رد نکنید.

^{۳۴} نیک د بخت امزو نفر که دز مه گوش بدیه

و هر روز چیم شی د درگه مه بشه،

د لب چارچيو درگه مه انتظار مړه بکشه.

^{۳۵} چُون هر کسی که مړه پيدا کُنه، زندگی ره پيدا مونه

و اُو رضایت خُداوند ره حاصل مونه.

^{۳۶} مگم کسی که مړه از دست میدیه، اُو د جان خُو نقصان میرسنه

و اُونای که از مه نَفرت دَره، اونا مرگ ره دوست دَره.“

۹ حکمت قصر خُو ره جور کده

و هفت ستون شی ره تراش کده.

^۱ اُو مالای خُو ره حلال کده و نان تیار کده

و قد از وقتی شراب انگور ام تهیه کده.

اُو دسترخون خُو ره آوار کده

^۲ و کنیزای خُو ره ربی کده

تا که از بلند ترین جای های شار مردم ره گوی کُنه:

^۳ ”کسای که نادو آسته اینجی بیه.“

حکمت بلده مردم کم عقل مَوگه که،

^۴ ”بیید، از نانی که تیار کدیم، بخورید

و از شراب انگور که گت کدیم، وچی کُنید.

^۵ نادانی ره ايله کُنید و زنده بُمید

و مُستقیم د راه عقل-و-دانایی بورید.

^۶ هر کسی که آدم ریشخندگر ره ملامت کُنه، اُو خود ره رسوا مونه،

و هر کسی که یگ آدم بدکار ره سرزنش کُنه، اُو بلده خود شی عیب حساب موشه.

^۷ آدم ریشخندگر ره سرزنش نکُو، چُون اُو از تُو بد موبره.

آدم دانا ره سرزنش بکُو و اُو تُو ره دوست میدنه.

^۹ شخصِ دانا ره نصیحتِ کُو و او داناتر موشه؛

آدمِ صادقِ ره تعلیمِ بدی، او علمِ شی زیاد موشه.

^{۱۰} شروعِ حکمتِ ترس از خداوند آسته،

شناختِ خدای پاک، داناییِ حسابِ موشه،

^{۱۱} ”چون دَ واسطه ازمه، یعنی حکمت، طولِ عمرِ تو دراز موشه

و سال های زندگی تو کلوتر.“

^{۱۲} آگه حکیم و دانا آستی، فایده شی ره بلده خود خُو میگیری

و آگه حکمت ره ریشخند کنی، نقص شی ره خود تو باید برداشت کنی.

^{۱۳} خاتونِ بی عقل، قوشه گر آسته،

او نادو آسته و هیچ چیز ره نموفامه.

^{۱۴} او دَ درگه خانه خُو،

یا دَ یگ چوکی دَ یگو بلندی شار میشینه

^{۱۵} و آدمای ره که از اونجی تیر موشه،

امو کسای ره که دَ راهِ خودون خُو ری آسته، کوی مونه:

^{۱۶} ”کسی که نادو آسته اینجی بیه!“

و او دَ مردم کم عقل موه:

^{۱۷} ”او دُزی کده شیرین آسته

و نانِ که تاشکی خورده موشه، کلو مزه داره.“

^{۱۸} مگم اونا بی نموبره که خانه ازو جای مُردا یه

و عاقبتِ هر کسی ره که دعوتِ کده، دَ تاهترینِ عالمِ مُردا.

۱۰. ^۱ مثل های سلیمان.

باچه حکیم-و-دانا آته خُو ره خوش مونه،

مگم باچه آبله-و-بی عقل باعثِ غم-و-غصه آبه خُو موشه.

- ۲ مال-و- دَوْلَتِي که از راه خراب د دست آمده بشه فايده ندره،
- مگم نيکی-و- صداقت ميتنه که آدم ره از دم مرگ نجات بديه.
- ۳ خداوند آدم نيک-و- صادق ره گشته نميله،
- ليکن خواهش نفس بدکارا ره باطل مونه.
- ۴ دستای آدم ثميل باعث غريبي ازو موشه،
- ليکن دستای آدم زحمت کش او ره دولت مند مونه.
- ۵ کسی که د تايستو حاصلات خو ره جم مونه باچه هوشيار آسته،
- مگم کسی که د فصل درو خاو مونه آدم بے ننگ آسته.
- ۶ د سر آدم صادق برکت آسته،
- مگم دان بدکارا ستم ره پوٹ مونه.
- ۷ ياد کدون آدم نيکوکار بلده ديگرو يگ برکت آسته
- مگم نام بدکارا مثل يگ چيزی گنده شده از بين موره.
- ۸ آدم دانسته احکام ره قبول مونه
- مگم جاهل کلوگوی تباہ موشه.
- ۹ او کسی که د راستی پای ميله، د آمن-و- سکون زندگی مونه،
- مگم آدمی که د راه کج موره د آخر برملا موشه.
- ۱۰ کسی که چشمک ميزنه سبب غم آسته،
- مگم جاهل کلوگوی تباہ موشه.
- ۱۱ دان نفر نيک مثل چشمه حیات آسته،
- مگم دان بدکارا ستم ره پوٹ مونه.
- ۱۲ کينه-و- نفرت باعث جنگ-و- جنجال موشه،
- مگم محبت هر قسم خطا ره پوش مونه.
- ۱۳ از لب آدم دانا حکمت پيدا موشه،
- ليکن شخص بے عقل چيو بے عقلی خو ره د پشت خو موخوره.

۱۴ آدمای دانا، علم ره ذخیره مونه،

مگم دانِ آدمِ جاهلِ فوراً تباهی میره.

۱۵ دارایی دولت‌مندا بلده شی یگ قلعه محکم آسته،

مگم ناداری بلده فقیرا باعثِ تباهی موشه.

۱۶ مُردِ آدمِ نیک-و-صادقِ باعثِ زندگی شی موشه،

مگم عایدِ آدمِ بدکارِ باعثِ موشه که او گناه کُنه.

۱۷ کسی که نصیحت ره قبول مونه او د راهِ حیاتِ قدمِ میله،

مگم کسی که سرزنش ره رد موه، او گمراه موشه.

۱۸ کسی که کینه-و-نفرت ره تاشه مونه، دروغگوی آسته

و کسی که تهمتِ ناحق ره تیت مونه ابله یه.

۱۹ کلوگویی خالی از گناه نییه،

لیکن هوشیار او کسی آسته که دان خور ره میگیره.

۲۰ زیونِ آدمِ صادقِ نقره آلی خالص آسته،

مگم دلِ آدمِ بد، کم ارزشه.

۲۱ توره دانِ آدمِ صادقِ بلده عذر مردم فایده میرسنه،

مگم آدمای جاهل از کم عقلی خو مومره.

۲۲ برکتِ خداوند انسان ره دولت‌مند مونه،

و رنج-و-زحمتِ دَرُشی نَمیرسنه.

۲۳ آدمِ ابله از عملِ بد لذت موبره،

مگم آدمِ دانا از حکمت-و-دانایی لذت موبره.

۲۴ آدمای بدکار دُچارِ بلایِ موشه که از شی میترسه،

مگم آدمای نیک-و-صادقِ د آرزوی خو میرسه.

۲۵ وختیکه طوفانِ میه، آدمِ بدکارِ سرپلُوک موره،

لیکن بُنیادِ آدمِ نیک تا ابد باقی مومنه.

۲۶ رقمی که تُرشی دَ سرِ دَندونا و دُود دَ سرِ چِیما تاثیرِ بدِ دره،

اُمُو رقمِ آدمِ ثَمبلِ ام، دَ سرِ کسای که اُو ره ریی کده، تاثیرِ بدِ دره.

۲۷ ترس از خُداوندِ عُمَرِ انِسانِ ره دراز مونه،

مگم عُمَرِ بدکارا کوتاه موشه.

۲۸ اُمیدِ آدمای نیکِ بَلدِه ازوا خوشی میره،

مگم اِنْتَظارِ بدکارا هیچ موشه.

۲۹ راهِ خُداوندِ بَلدِهِ آدمِ پاک-و-بِ عیبِ مِثلِ یِگِ قلعِه محکمِ آسته،

مگم اُو بدکارا ره نابُود مونه.

۳۰ آدمِ نیک-و-صادقِ هرگز از جای خُو بَی جای نَمُوشه،

لیکنِ بدکارا دَ زَمی جای-دَ-جای نَمُومنه.

۳۱ از دانِ آدمِ نیکِ حِکمت-و-دانایی بُر موشه،

مگم زِبونِ زِشت از بیخِ خُو کَنده موشه.

۳۲ لبِ هایِ آدمِ نیکِ مِیدَنه که کُدمِ چِیزِ خُوبِ آسته،

مگم دانِ بدکارا دَ گَبایِ زِشتِ عادتِ دره.

۱۱ از تَرَازویِ غَلَط، خُداوندِ بدِ مَورِه،

مگم اُو وَزَنِ برابرِ ره دوستِ دره.

۲ دَ جای که کِبرِ و جُودِ دره شرمندگیِ ام آسته،

لیکنِ حِکمت-و-داناییِ نصیبِ آدمِ خاکسارِ موشه.

۳ صداقتِ آدمایِ نیکِ اونا ره رهنماییِ مونه،

مگم فَریبِ بدکارا اونا ره تَباه مونه.

۴ مال-و-دَولتِ دَ روزِ قِیامتِ بَلدِهِ انِسانِ فایده نَدَره،

مگم صداقت-و-عدالتِ اُو ره از مرگِ نِجاتِ مِیدیه.

۵ صداقتِ آدمِ نیک-و-بِ عیب، راهِ شیِ ره سِیده مونه،

مگم آدم بدکار از خاطرِ بدکاری خُو چپه موشه.

^۶ صداقتِ آدمای نیک اونا ره نجات میدیه،

لیکن آدمای فریبکار دَ دام هوس های خُو گرفتار موشه.

^۷ آدم بدکار وختیکه مومره، امید شی از بین موره،

و تَوَقُّعِ قُدْرَتِ مَنَدَا باطلِ موشه.

^۸ آدم نیک از سختی-و-مُشکلاتِ خلاص موشه،

مگم آدم بدکار گرفتارِ ازوا موشه.

^۹ آدم خُدا ناشناس قد توره بد خُو همسایه خُو ره تَباه مونه،

مگم آدمای صادق از دانایی خُو نجات پیدا مونه.

^{۱۰} از کامیابیِ آدمای عادل، تمامِ شار خوشی مونه،

و از مُردونِ آدمای شریر، مردُم از خوشحالی چِیغ میزنه.

^{۱۱} از بَرکتِ مردُمِ راستکار، شار تَرَقی کده باله موره،

مگم از توره بدکارا شار بیرو موشه.

^{۱۲} آدم بی عقل همسایه خُو ره حَقیرِ حساب مونه،

مگم آدم دانا زبون خُو ره میگیره.

^{۱۳} آدم چُغَلِ رازِ دیگرور ره افشا کده موره،

مگم آدم بااعتبار راز ره دَ دلِ خُو نگاه مونه.

^{۱۴} دَ جای که رهبری-و-مشوره موجود نبشه، مردُم سُفوط مونه،

مگم مشوره دِهِندا که کَلو بشه، پیروزی-و-سلامتی پیدا موشه.

^{۱۵} کسی که بلده آدم ناشناس ضامن شنه، حتماً نُقصان مینگره

و کسی که ضمانتِ کسی ره نکنه، اُو محفوظ مومنه.

^{۱۶} خائونِ مهربو صاحبِ عِزَت-و-اِحترام موشه،

مگم آدمای زورنُو دارایی ره حاصل مونه.

^{۱۷} آدم مهربو دَ خود خُو فایده میرسنه،

مگم آدمِ ظالمِ دَ جانِ خُو ضرر.

^{۱۸} آدمِ شریرِ مُزدِ فریبنده۔ و۔ باطلِ ره حاصلِ مونه،

لیکن آدمی که نیکی ره تیت مونه، او اجرِ خوبیِ خُو ره مینگره.

^{۱۹} رقمی که نیکی۔ و۔ صداقتِ انسان ره طرفِ زندگیِ موبره،

امو رقم هر کسی که از بدی پیروی کنه او سون طرفِ مرگِ ربی آسته.

^{۲۰} خداوند از آدمای کجرو۔ و۔ بدنیتِ نفرتِ دره،

مگم از آدمای نیکوکار خوش۔ و۔ راضی آسته.

^{۲۱} باورِ گو که آدمِ بدکار جزا مینگره،

لیکن اولادهِ آدمای راستکار از جزا نجات پیدا مونه.

^{۲۲} حلقه طلابی دِ بینیِ خوک

و نوربندی دِ خاتونِ بره سلیقه، بره معنی یه.

^{۲۳} آرزوی آدمای نیک او نا ره دِ خوشبختیِ میرسنه،

مگم غَضَبِ خدا امیدِ بدکارا ره نابود مونه.

^{۲۴} کسی آسته که سخاوتمندانه میدیه و او کلوترِ حاصلِ موکنه،

و کسِ دیگه آسته که پگ شی ره بلدهِ خودِ خُو نگاه مونه، ولی باز ام محتاجِ موشه.

^{۲۵} آدمِ سخیِ دولتمندِ موشه،

و کسی که دیگرو ره سیرِ او کنه، خود شی ام سیرِ او موشه.

^{۲۶} کسی که غله ره بلدهِ سودِ نگاه مونه، مردمِ او ره نالت مونه،

مگم برکتِ دِ بله کسی آسته که غله ره سودا مونه.

^{۲۷} کسی که دِ جستجویِ نیکیِ بشه، او رضایتِ خدا و بنده ره حاصلِ مونه،

لیکن آدمی که دِ پشتِ بلا میگرده، بلا دِ سر شی مییه.

^{۲۸} کسی که دِ داراییِ خُو تکیه مونه، او ناکام موشه،

مگم مردمِ راستکارِ مثلِ بلگِ درختِ آلی سوز مونه.

^{۲۹} آدمی که خانوادهِ خُو ره دِ رنج۔ و۔ زحمتِ میندزه، حاصلِ از او شخصِ باد آسته،

و آدم جاهل نوکرِ آدمِ دانا موشه.

^{۳۰} ثمر آدم نیک مثل درخت حیات آسته،

و کسی که جانِ دیگر و ره د راهِ راست کش مونه، او دانا یه.

^{۳۱} اگه آدم صادقِ اجر خو ره د ای دُنیا مینگره

بس آدم بدکار و گناه‌کار چِقیس کلوتر جزا مینگره!

۱۲ ^۱ کسی که پند-و-نصیحت ره دوست دشته بَشه دانایی ره ام دوست دَره،

و کسی که از اصلاح شدو نَفرت دشته بَشه، او بے عقل آسته.

^۲ آدم نیک رضای خُداوند ره حاصل مونه،

مگم کسی که نقشه بد میکشه، خُداوند او ره محکوم مونه.

^۳ انسان از بدی-و-شرارت اُستوار نموشه،

مگم ریشه آدم صادق هرگز کنده نموشه.

^۴ خاتونِ خوب تاج سر شوی خو آسته،

مگم خاتونِ بے حیا، رقم شاریدگی د استغونای شوی خو آسته.

^۵ فیکرای آدمای نیک راست-و-دُرست آسته،

مگم مشوره های مردمِ شریر پُر از فریب-و-نیرنگ.

^۶ تورای آدمای بدکار باعثِ خون ریزی موشه،

مگم نقلِ راستکارا باعثِ نجات.

^۷ بدکارا سرنگون شده از بین موره،

لیکن خانه آدمای نیک پایدار مومنه.

^۸ انسان د اندازه هوشیاری خو صفت موشه،

مگم کسی که فکر شی کج آسته، شرمنده موشه.

^۹ بهتر آسته که یگ نفر حقیر-و-فقیر معلوم شنه، ولے نوکر دشته بَشه

نسبت دزی که خود ره کنه نشو بدیه و نان خوردون خو ره ام ندشته بَشه.

۱۰ آدمِ عادلِ دَ فِکْرِ جانِ حیوانِ خُو آسته،

مگم آدمای شریر حتی رَحَم کدون شی ام ظَلَم آسته.

۱۱ کسی که دَ زمینِ خُو کِشت-و- کارِ مُوکنه، او از نان سیرِ مُوشه،

مگم کسی که دَ پُشتِ چیزای بے فایده میگرده، آدمِ بے عقل آسته.

۱۲ شخصِ بدکارِ چیم شی دَ وُلجِه مردَمِ شریرِ منده،

لیکن ریشه آدمای صادقِ پُر ثَمَر آسته.

۱۳ آدمِ خرابِ دَ دامِ بدگوییِ خُو گرفتارِ مُوشه،

مگم آدمِ صادقِ از مُصیبتِ نجات پیدا مونه.

۱۴ انسان از نتیجه توره خُو خُوبی مینگره

و دستای زحمت کشِ انسان دَز شی فایده میرسنه.

۱۵ راهِ آدمِ جاهلِ دَ نظرِ خود شی دُرست آسته،

مگم آدمِ دانا دَ نصیحتِ دیگر و گوش میدیه.

۱۶ قارِ آدمِ جاهلِ یگ دم معلومِ مُوشه،

مگم آدمِ هوشیار توهین-و- تحقیر ره نادیده میگیره.

۱۷ شاهدِ راستگویِ صداقت ره ظاهرِ مونه،

مگم شاهدِ دروغگویِ فریب ره.

۱۸ تورای بعضی کسا مثلِ ضربه شمشیر آسته،

مگم زبونِ آدمای دانا شفا بخش.

۱۹ توره لب های راستگوی تا ابد پایدار مومنه،

مگم زبونِ دروغگوی فقط یگ لحظه عُمَر دره.

۲۰ فکرِ آدمای منافقِ پُر از چال-و- نیرنگ آسته،

مگم کسای که بلده صلح-و- آرامش مشوره میدیه، خوشی مینگره.

۲۱ دَ آدمای صادقِ هیچ بدی نَمیرسه،

لیکن بدکارا پُر از جنجال-و- مُشکلات آسته.

۲۲ خداوند از آدمای دروغگوی بد مُوبره،

مگم از شخصِ نیکوکار راضی آسته.

۲۳ آدمِ هوشیار دانشِ خو ره آشکار نمونه،

مگم دلِ آدمای آبله جهالتِ ازوا ره معلومدار مونه.

۲۴ دستِ زحمتکش، انسان ره حاکم جور مونه،

مگم ثمبلی او ره د نوکری میندزه.

۲۵ غم-و-غصه، دلِ انسان ره میده مونه،

مگم توره خوب-و-نرم او ره خوشحال مونه.

۲۶ آدم نیک د دوست خو هدایت میدیه،

مگم بدکارا مردم ره طرف گمراهی مُوبره.

۲۷ آدم سُست حتی شکار کدگی خو ره کباب نموکنه،

مگم کوشش-و-تلاش بلده انسان گنج قیمت بای آسته.

۲۸ راهِ نیکی-و-صداقت، راهِ زندگی آسته

که د مسیرِ ازو مرگ وجود ندره.

۱۳^۱ باچه هوشیار نصیحتِ آته خو ره میشنوه،

مگم آدم لوده سرزنش ره قبول نمونه.

۲ از نمر دان خو انسان فایده میگیره،

مگم آرزوی خیانتکارا ظلم کدو آسته.

۳ شخصی که زبون خو ره نگاه کنه جان خو ره حفظ مونه،

مگم کسی که لب های خو ره ناسنجیده واز کنه تباه موشه.

۴ آدمِ خاوشله آرزو مونه، ولی چیزی حاصل نمونه،

مگم آدمِ زحمتکش خوب سیر موشه.

۵ شخص نیک از دروغ گفتو بد مُوبره،

مگم آدم بدکار شرمنده و رسوا موشه.

^۶ صداقت، کسای ره که د راه راست سم آسته، حفاظت مونه،

مگم گناه، آدم گناه کار ره از بین موبره.

^۷ یگو کس خود ره دولتمند نشو میدیه، مگم د حقیقت هیچ چیز ندره،

ولے یگو کس دیگه خود ره غریب نشو میدیه، مگم مال-و- دولت کلو دره.

^۸ ثروت انسان میتنه جان شی ره از خطر نجات بدیه،

مگم آدم غریب از کس اخطار-و- تهدید نمیشنوه.

^۹ چراغ آدامای نیک روشویه،

مگم چراغ بدکارا گل موشه.

^{۱۰} مغروری فقط نزاع-و- جنجال ره پیدا مونه،

لیکن شخصی که نصیحت ره قبول مونه دانا یه.

^{۱۱} مال-و- دولتی که از راه غلط پیدا شنه زود از دست موره،

مگم نفری که د زحمت-و- کوشش جم کنه، دارایی شی کلو شده موره.

^{۱۲} امید دیر رس دل انسان ره میده مونه،

مگم پوره شدون یگ آرزو، بلده انسان مثل درخت حیات تازگی موبخشه.

^{۱۳} کسی که پند-و- نصیحت ره حقیر حساب مونه، خود ره د مشکلات میندزه،

مگم کسی که د حکم خدا احترام دره، اجر خو ره میگیره.

^{۱۴} تعلیم آدم دانا چشمه حیات آسته

و انسان ره از دام های مرگ نجات میدیه.

^{۱۵} عقل-و- هوش خوب بلده انسان احترام د وجود میره

مگم راه خیانت کارا باعث تباهی خودون شی موشه.

^{۱۶} آدم هوشیار د هر کار سنجش کده عمل مونه،

لیکن آدم بی عقل جهالت خو ره ظاهر مونه.

^{۱۷} قاصد بد د بلا گرفتار موشه،

مگم قاصِدِ خُوبِ باعِثِ شفا مُوشه.

^{۱۸} فقر و شرمندگی د بِلِه کسی مییه که نصیحت ره رد مونه،

مگم کسی که سرزنش ره قبول مونه قابلِ احترام آسته.

^{۱۹} آرزوی پوره شده د جانِ انسان شیرینی میدیه،

لیکن دست کشیدو از کار بد د نظرِ شخصِ ابله زشت معلوم موشه.

^{۲۰} کسی که قد مردمای دانا بشینه دانا موشه،

مگم آندبوالی قد آدمای بے عقل ضرر دَره.

^{۲۱} بلا دامونگیر گناهکارا موشه،

مگم کامیابی نصیبِ آدمای نیک-و-صادق.

^{۲۲} آدم صالح حتی د نوسه های خُو میراث میله،

مگم مال-و-دولت گناهکارا بلده آدمای نیک ذخیره موشه.

^{۲۳} زمینِ آدم فقیر کلو حاصل میدیه،

مگم از بے انصافی حاصلِ ازو چور موشه.

^{۲۴} کسی که چوبِ اصلاح ره از باچه خُو دریغ مونه

أو از باچه خُو نفرت دَره،

مگم کسی که اولاد خُو ره دوست دَره،

أو د فکرِ اصلاح کدون شی آسته.

^{۲۵} آدم نیک از خوراکی که دَره موخوره و سیر موشه،

لیکن کوره آدم بدکار گشنه مومنه.

^{۱۴} خاتونِ هوشیار خانه خُو ره آباد مونه،

مگم خاتونِ جاهلِ او ره قد دستای خود خُو خراب مونه.

^۲ کسی که د راستی قدم باله مونه، او از خداوند ترس موخوره،

لیکن کسی که د راهِ کج موره، او د خداوند بے احترامی مونه.

^۳توره که از دانِ آدمِ جاهلِ بُر موشه، بلده پُشت اَزو یگ چوب جور موشه،

مگم تورای آدمِ دانا اُو ره حفاظت مونه.

^۴اگه گاو دَگاوخانه نَبشه، آخور صاف مومنه،

مگم از زورِ گاو آسته که حاصلِ کَلو موشه.

^۵شاهدِ راستگوی دروغِ نمُوگه،

مگم شاهدِ دروغگوی توره دروغِ مُوگه.

^۶آدمِ لَوْدَه دَ جُسْتجویِ حکمتِ آسته، مگم پیدا نمیتنه،

دَ حالیکه بلده آدمِ دانا پیدا کدونِ حکمتِ آسو یه.

^۷از آدمِ بی عقلِ دُوری کُو،

چُون از لب های اَزو علم-و-دانش پیدا نموشه.

^۸حکمتِ آدمِ هوشیار اینی آسته که راهِ خُو ره درک مُوکنه،

مگم جهالتِ مردُمِ بی عقلِ اونا ره بازی دده گمراه مونه.

^۹آدمایِ جاهلِ دَ سرِ قُرْبانِ ریشخندی مونه،

مگم مردُمِ راستکارِ رضامندی خُدا ره حاصلِ مونه.

^{۱۰}تلخیِ انسان تنها دَ دلِ خود شی روش آسته

و خوشیِ انسان ام تنها دَ خود شی معلومه.

^{۱۱}خانه بدکارا چپه موشه،

لیکن خیمه آدمایِ راستکار آباد مومنه.

^{۱۲}یگو راه آسته که دَ نظرِ انسانِ راست معلوم موشه،

مگم عاقبتِ اَزو راه، مرگ آسته.

^{۱۳}حتی دَ غیتِ خندیدو امکانِ دره که دلِ انسانِ غمگین بَشه،

مگم وختیکه خنده خلاص موشه، غم دَ جای خُو باقی مومنه.

^{۱۴}آدمی که گمراه موشه نتیجه گمراهی خُو ره مینگره،

ولِی آدمِ خوبِ اجرِ خویی خُو ره مینگره.

۱۵ آدم ساده‌دل هر توره ره باور مونه،

لیکن آدم هوشیار قدم های خوره سنجیده باله مونه.

۱۶ آدم دانا احتیاط مونه و از بدی دوری مونه،

مگم آدم بے عقل از روی غرور خوره پروایی مونه.

۱۷ آدم تندخوی کارای جاهلانه مونه،

و از آدم دسیسه‌گر مردم نفرت دره.

۱۸ جهالت نصیب مردم نادو آسته،

لیکن علم-و- معرفت مثل تاج دسر آدمای هوشیار.

۱۹ بدکارا عاقبت دآدمای نیک احترام مونه،

و شیرا آخر رفته دم درگه های آدمای نیک-و-صادق سر خم مونه.

۲۰ از آدم مفلس حتی همسایه شی ام نفرت دره،

مگم دولت‌مند دوستای کلو دره.

۲۱ کسی که همسایه خوره حقیر حساب کنه، گناه‌کار آسته،

لیکن نیک د بخت کسی که د غریبا رحم داشته بشه.

۲۲ آیا کسای که نقشه های بد د دل خوره میکشه، گمراه نموشه؟

لیکن کسای که نیت خوب داشته بشه، رحمت و وفاداری مینگره.

۲۳ از هر زحمت فایده مینگری،

مگم تورای بے فایده باعث ناداری موشه.

۲۴ مال-و- دولت آدمای دانا تاج سر شی آسته،

مگم نشانی آدمای بے عقل جهالت شی.

۲۵ شاهد راستگوی جان مردم ره نجات میدیه،

مگم شاهد دروغگوی د مردم خیانت مونه.

۲۶ ترس از خداوند بلده یگ آدم تکیه‌گاه محکم آسته

و بلده اولادای شی ام یگ پناه‌گاه.

۲۷ ترس از خداوند چشمه حیات آسته

که انسان ره از چنگِ مرگِ دُور نگاه مونه.

۲۸ بزرگی پادشاه از کلو بودونِ مردم آسته،

مگم بدونِ رعیتِ یگ پادشاه نابود موشه.

۲۹ کسی که زود قار نشنه آدم هوشیار آسته،

مگم آدم تندخوی جهالت خوره نشو میدیه.

۳۰ دل آرام دَ زندگی جان موبخشه

مگم کینه دل باعثِ شاریدگی استغونا موشه.

۳۱ کسی که دَ غریب ظلم مکنه دَ حقیقت دَ پیدا کینده ازو توهین مونه،

و کسی که دَ آدمِ مفلِس مهربانی کنه خدا ره احترام مونه.

۳۲ بدکار از خاطرِ بدی خور سرنگون موشه،

لیکن آدم نیک حتی که بمره یگ پناهگاه بلده خور دره.

۳۳ آدمای فامیده حکمت ره دَ دل خور نگاه مونه،

حتی آدمای آبله ام ای ره موفامه.

۳۴ نیکی-و- صداقت یگ ملت ره سریلند مونه،

لیکن گناه یگ قوم باعثِ رسوایی شی موشه.

۳۵ پادشاه از خادمِ هوشیار خوش شی مییه،

ولے کسی که کارای شرم آور مونه، دَ قار-و- غَضَب شی گرفتار موشه.

۱۵^۱ جوابِ ملایم قار-و- غَضَب ره تا میشنه،

مگم توره سخت خشمِ انسان ره کلو مونه.

۲ زیونِ آدم دانا علم-و- معرفت ره قابلِ قبول جور مونه،

مگم از دانِ آدمای جاهل حماقت بر موشه.

۳ تمام جای ها دَ پیشِ چیمِ خداوند آسته

و او مردّم خوب و بد ره تشخیص مونه.

^۴ زیونی که سلامتی د وجود میره، مثل یگ درخت حیات آسته.

مگم زیون فریبکار روح انسان ره میده مونه.

^۵ آدم جاهل نصیحت آیه خو ره خار حساب مونه،

لیکن شخص هوشیار پند-و-سرزنش ره قبول مونه.

^۶ د خانه آدم نیک مال-و-دولت کلو آسته،

لیکن عاید شخص بد زحمت-و-جنجال دز شی پیدا مونه.

^۷ لب های آدمای دانا علم-و-معرفت ره تیت مونه،

مگم دل آدمای بے عقل اوطور نییه.

^۸ خداوند از قربانی بدکارا نفرت دره،

لیکن از دعای مردمای نیک خوش شی مییه.

^۹ خداوند از راه-و-طریق آدم بدکار بد موبره،

مگم او پیرو راستی ره دوست دره.

^{۱۰} کسی که راه راست ره ایله کنه، جزای سخت د انتظار شی آسته

و کسی که از اصلاح شدو نفرت داشته بشه، او مومره.

^{۱۱} اگه دوزخ و عالم مردا د نظر خداوند بر ملا یه،

پس دل انسان چیقس کلوتر دزو معلومدار آسته.

^{۱۲} آدم لوذه سرزنش-و-تنبیه ره خوش ندره

و پیش آدمای دانا نموره.

^{۱۳} دل خوش، چهره ره خوشحال مونه،

مگم غم-و-غصه دل روح انسان ره پژمرده.

^{۱۴} دل آدم دانا د تلاش دانایی آسته،

مگم دان آدمای بے عقل خود ره از جهالت سیر مونه.

^{۱۵} تمام روز های زندگی مردم بدبخت سراسر پر از جنجال آسته،

مگم دلِ خوش، زندگی شی مثلِ مهمانیِ دایمی آلی آسته.

۱۶ مال-و-دولت کم قد ترسِ خداوند بهتر آسته

نسبت د دارایی کلونی که قد جنجال-و-تشویش یگجای بشه.

۱۷ نان-و-پیاز د جای که مُحَبَّت بشه بهتر آسته

نسبت د گوشتِ گاو که قد نَفَرَت قتی بشه.

۱۸ آدم تندخوی جنجال پیدا مَوکُنَه،

مگم آدمِ باصبر-و-حوصله جنجال ره قوی مونه.

۱۹ راهِ آدم سُست قد خار پوشنده یه،

مگم راهِ دُرُستکارا آوار آسته.

۲۰ باچه دانا آتِه خُو ره خوشحال مونه،

مگم آدمِ بے عقل آتِه خُو ره پوزخند میزنه.

۲۱ آدم کم عقل از لَوْدَه گی خوشی حاصل مونه،

لیکن آدم فامیده د راهِ راست قَدَم میله.

۲۲ نقشه که بدونِ مشوره کشیده موشه ناکام مومنه،

لیکن مشاورای کلو باعثِ کامیابی موشه.

۲۳ انسان وختیکه جوابِ خوب میدیه ازو لذت موبره،

و توره که د جای شی گفته شنه، چیقِس خوب آسته!

۲۴ راهِ حیات، آدم دانا ره سُون باله موبره

و نميله که او د عالم مُردا بوره.

۲۵ خداوند خانهِ آدمای مغرور ره از بین موبره،

لیکن پُلوانِ زمینِ خاتونِ بیوه ره ثابت نگاه مونه.

۲۶ خداوند از نقشه های بد نَفَرَت دره،

لیکن از توره های پاک-و-خالص خوش شی مییه.

۲۷ کسی که د پشتِ فایدهِ ناحق میگرده د خانوادهِ خُو نُقص میرسنه،

مگم کسی که از رشوت بد شی مییه، عمر ازو دراز موشه.

^{۲۸} آدم نیک-و-صادق پیش از جواب ددو فکر مونه،

لیکن از دان بدکارا چیزای خراب بر موشه.

^{۲۹} خداوند از بدکارا دوری مونه،

لیکن او دُعای آدمای نیک-و-صادق ره گوش مونه.

^{۳۰} نور چیمای دل ره خوش مونه،

و خبر خوش استغونا ره تازه و سالم نگاه مونه.

^{۳۱} کسی که سرزنش زندگی بخش ره قبول کنه،

از جمله آدمای دانا حساب موشه.

^{۳۲} کسی که پند-و-نصیحت ره رد مونه،

او د جان خود خو ریشخندی مونه،

لیکن کسی که سرزنش ره قبول موکنه

دل ازو دانا موشه.

^{۳۳} ترس خداوند د انسان حکمت یاد میدیه،

و فروتنی، عزت و احترام ره د وجود میره.

۱۶ ^۱ اندیشه ها-و-خیالات دل انسان مربوط د خود شی موشه،

مگم نتیجه آخری از جانب خداوند آسته.

^۲ تمام راه های انسان د نظر خود شی پاک آسته،

لیکن نیت های شی د خداوند معلومه.

^۳ کارای خو ره د خداوند تسلیم کو

و نقشه های تو کامیاب موشه.

^۴ خداوند هر چیز ره بلده مقصد خو خلق کده،

و امی رقم آدم بدکار ره ام بلده روز جزا.

۵ خُداوند از آدمای مغرور بد مُویره،

و یَقیناً اونا بی جزا نَمومنه.

۶ دَ وسیله رَحمت و راستی گناه بخشیده مُوشه،

و ترس خُداوند انسان ره از بدی دُور نگاه مُونه.

۷ و ختیکه خُداوند از یگ نفر راضی بَشه،

حتی دُشمنای شی ام قد شی صلح- و- آشتی مُونه.

۸ مالِ کم که از راهِ صداقت- و- انصاف پیدا شده بَشه بهتر آسته

نسبت دَ عایدِ کلونِ که از راهِ بی انصافی پیدا شده بَشه.

۹ انسان راه های خُو ره خود شی دَ دل خُو میسنجه،

مگم تنها خُداوند آسته که قدمای شی ره اُستوار نگاه مُونه.

۱۰ امرِ پادشاه رقمِ وحیِ الهی وَری آسته

و دان شی دَ قضاوت کدو نباید اشتباه کنه.

۱۱ ترازو و سنگای دُرست مربوط دَ خُداوند آسته

و پگِ سنگای خلطه کار ازو یه.

۱۲ عملِ بد دَ نظرِ پادشاه ها زشت معلوم مُوشه،

چراکه تختِ پادشاهی شی تَوسطِ عدالت اُستوار آسته.

۱۳ پادشاه از زیونِ نیک- و- صادق خوش شی مییه

و آدمِ راستگوی ره دوست دَره.

۱۴ غَضَبِ پادشاه مثلِ قاصدِ مرگ آسته،

لیکن آدمِ دانا قار شی ره تاه میسنه.

۱۵ دَ نُورِ رُوی پادشاه زندگی آسته،

و رضایتِ ازو مثلِ آؤرِ بهارِ آلی یه که بارانِ رَحمت میره.

۱۶ حاصلِ کدونِ حکمت از طِلابیِ خالص کده بهتر آسته

و پیدا کدونِ دانایی از نُقره کده باله تره.

۱۷ راهِ آدمای راستکار از بدی دُوره؛

و هر نفرِ که راهِ دُرُست ره اِنْتِخاب کُنه، اُو جان خُو ره حِفْظ مُونه.

۱۸ عاقبتِ کِبر-و-غُرُور تباھی اَسته

و عاقبتِ دِلِ مَغْرُور سُقُوط.

۱۹ بَهِتر اَسته که آدم بَی کِبر بَشه و قد غَرِیبا بِشِینه

نِسبَتِ دَزی که دَ وُلْجِه نَفْرای مَغْرُور شَرِیگ شُنه.

۲۰ کَسی که که یِگو عمل ره حَکِیمانِه اِنجام مِیدیه، اُو کامِیاب مُوشه،

و کَسی که که دَ خُداوند تَوَكَّل کَنه نِیک بَخت مُوشه.

۲۱ آدم فامِیده ره مَرْدُم از رُوی دانایی شی مِیَنخَشه

و پَندای شِیرِین اَزُو تاثِیر خُوب دَره.

۲۲ عَقل بَلدِه صَاحِبِ خُو چِشمِه حَیات اَسته،

مَگم آدمای جَاهِل جَزای جَهاَلت-و-نادانی خُو ره مِیَنگره.

۲۳ دِلِ آدم دانا دَ وختِ توره گُفتو لب های شی ره هِداِیت مُونه

و تَعْلِیمی که اُو مِیدیه، فایدمَند-و-پُرتاَثِیر اَسته.

۲۴ تورای خُوب رَقمِ عِسلِ وَری

بَلدِه جان شِیرِین

و بَلدِه اسْتُغونا شِفا بَخش اَسته.

۲۵ یِگو راه اَسته که دَ نَظَرِ اِنسان راست معلُوم مُوشه،

مَگم عاقبتِ اَزُو راه، مرگ اَسته.

۲۶ نَفسِ کارگر اُو ره وادار دَ کار مُونه

و گُشنگی کُوره شی اُو ره مَجبُور مُونه.

۲۷ آدم خراب نَقْشِه شِیطانی مِیکشه

و تورای شی رَقمِ آتِشِ اَلی سوزنده یه.

۲۸ شَخْصِ بَد نِیتِ جَنجال پَیدا مُوکُنه

و آدمِ چُغُلِ دوستا ره از یگدیگه شی جدا مونه.

^{۲۹} آدمِ ظالمِ همسایه خوره بازی میدیه

و اوره د راه غلط رهنمایی مونه.

^{۳۰} کسی که قد چیمای خور رموز مونه، اوخته او نقشه بد میکشه،

و کسی که لب-و-دندون خوره میخیه، او شرارت خوره تکمیل مونه.

^{۳۱} موی سفید نشانی پیری-و-بزرگی آسته

که یگ آدم د وسیله عمل-و-رفتار نیک خور د دست میره.

^{۳۲} کسی که دیر قارشنه از مرد جنگره بهتر آسته،

و کسی که خود ره اداره کنه، از آدمی که یگ شار ره د قبضه خور گرفته، باله تره.

^{۳۳} پشک د دامو اندخته موشه،

مگم هر فیصله از جانب خداوند آسته.

۱۷ ^۱ نان خشک د آرامی بهتر آسته

نسبت د نان مهمانی که د خانه پر از جنگ-و-شور بشه.

^۲ غلام دانا د سر باچه شرمگی بدار خور حکمرانی مونه

و د میراث برارای ازوام شریگ موشه.

^۳ طلا و نقره ره آتش کوره آزمایش مونه

و دل انسان ره خداوند.

^۴ آدم بدکار د گب های گناه کارا گوش میدیه؛

آدم دروغگوی د زیون دروغگوی.

^۵ کسی که د بله آدم غریب ریشخندی مونه د حقیقت او خالق ره توهمین مونه،

و هر کسی که که از غم-و-بدبختی دیگرو خوش موشه، بر جزا نمونه.

^۶ تاج افتخار آدمای پیر نوسه گون شی آسته

و تاج افتخار اولادا آته گون شی.

۷ توره مودبادانه د آدم گنڈذهن سم نمييه،

و نه ام گب دروغ د دان يگ آدم شريف.

۸ رشوت د نظر رشوت دهنده مثل دانه قيمتباي آسته؛

د هر طرف كه صاحب شي رخ مونه كار شي پوره موشه.

۹ كسي كه خطا هاي ديگه كس ره پوش مونه، محبت د وجود ميره،

مگم آدمي كه اونا ره برملا مونه، دوستاي نزديك ره از يگديگه شي جدا مونه.

۱۰ تاثير يگ نصيحت د آدم دانا كلوتر آسته

نسبت د صد ضربه شلاق د آدم بے عقل.

۱۱ آدم بدكار فقط د جستجوي فتنه اندختويه،

ازي خاطر قاصد ظالم بلده مجازات كدون شي ربي موشه.

۱۲ روي د روي شديو قد خرس ماده كه از چوجه هاي خو جدا شده بشه بهتر آسته

نسبت د روي د روي شديو قد آدم بے عقل كه گرفتار بے عقلي بشه.

۱۳ كسي كه د عوض خوبي بدى مونه،

بلا از خانه شي دور نموشه.

۱۴ شروع كدون جنجال مثل واز كدون بند آو وري آسته؛

پس جنجال ره قوي كو پيش ازى كه د دعوا برسه.

۱۵ آدم بد كه بے گناه حساب شنه

و آدم صادق كه ناحق محكوم شنه

خداوند از هر دوي ازى عمل نفرت دره.

۱۶ چرا بلده خريدون حكمت د دست آدم بے عقل پيسه دده شنه،

د حاليكه او هيچ نميخايه عقل ره حاصل كنه؟

۱۷ دوست واقعي د هر غيت دوستي مونه،

و برار بلده روزاي تنگ دستي پيدا شده.

۱۸ فقط آدم كم عقل قول ميديه

و ضامنِ یگو کسِ دیگه موشه.

^{۱۹} کسی که خطا ره دوست دره جنجال ره دوست دره،

و کسی که درگه خو ره بلند و با شکوه جور کُنه، د سُرَاغ تباهی خو آسته.

^{۲۰} آدم بد نیت کامیاب نموشه،

و کسی که دروغگوی بَشه د بلا گرفتار موشه.

^{۲۱} باچه بے عقل سرمایه غم۔ و۔ غصه آته خو آسته،

و آته یگ باچه کُنْدَذِهِن خوشحالی ره نمینگره.

^{۲۲} خوشی دل رقم دوا آلی شفا دهنده یه،

لیکن روح پزمرده استغونا ره خُشک مونه.

^{۲۳} آدم بدکار تاشکی رشوت میگیره

و مانع راه های عدالت موشه.

^{۲۴} آدم دانا حکمت ره د پیش روی خو مینگره،

مگم چیمای آدم بے عقل بے مقصد سراسر دنیا ره توخ کده ری آسته.

^{۲۵} باچه بے عقل باعِثِ رنج۔ و۔ اذیت آته خو موشه،

و باعِثِ تلخی امزو خاتو که او ره د دنیا آورد.

^{۲۶} جریمه کدون آدم نیک۔ و۔ صادق خوب نیسه

و نه ام قمچی زدو د آدمای شریف از خاطر شرافت شی.

^{۲۷} آدم دانا زیاد توره نموگه

و آدم فامیده آرام و باصبر آسته.

^{۲۸} حتی آدم جاهل اگه چپ بشینه، مردم او ره دانا حساب مونه،

و کسی که دان خو ره بگیریه، آدم فامیده معلوم موشه.

^{۱۸} آدم خودخواه خود ره از دیگرو جدا مونه

و د ضد حکمت۔ و۔ دانایی دیگرو آسته.

۲ آدمِ بے عقل از دانایی خوش شی نمییہ

و فقط دوست درہ نظریہ دلِ خود خورہ نشو بدیہ.

۳ نتیجہ کارِ بد بے آبرویی آستہ

و نتیجہ کارِ شرم آور رسوایی.

۴ تورای انسان رقمِ آوِ چُقُورِ آلی آستہ

و چشمہ حکمت رقمِ آوِ جوی وری جاری.

۵ روی ددو د آدمِ بدکار خوب نییہ

و نہ ام پایمال کدونِ حقِ آدمِ بے گناہ.

۶ تورای آدمِ بے عقل بلدہ شی جنجال پیدا مونه

و دان شی لت خوردو ره کوی مونه.

۷ تورای آدمِ بے عقل باعثِ تباہی شی موشہ

و لب های ازو بلدہ جان شی رقمِ دام وری آستہ.

۸ تورای آدمِ چُغُلِ رقمِ لُغمہ های نانِ مزہ دار آستہ

کہ د شوقِ کلو قُورتِ موشہ و د وجودِ انسان مومنه.

۹ کسی کہ د کار سستی۔ و۔ ثمبلی مونه

برارِ آدمِ بیروکار حساب موشہ.

۱۰ نامِ خداوند یگِ بُرجِ محکم آستہ؛

کہ آدمِ صادقِ دیدہ کدہ د مَنہ ازو پناہ موبره.

۱۱ پناہ گاہِ دَوْلَتَمَندا، مال۔ و۔ دَوْلَتِ ازوا آستہ؛

اونا گمان مونه کہ مال۔ و۔ دَوْلَتِ مِثْلِ دیوالِ بلند، ازوا نِگاہ بانِی مونه.

۱۲ پیش ازی کہ انسان سَقُوطِ کُنہ، کِبِرِ دِ دِلِ شی پیدا موشہ،

ولے فروتنی باعثِ سربلندی۔ و۔ عِزَتِ موشہ.

۱۳ کسی کہ پیش از شینیدونِ یگِ توره جواب میدیہ

ای بے عقلی و بے ادبی شی ره نشو میدیہ.

۱۴ روحِ انسانِ میتنه که او ره دَ وختِ ناجوری قوتِ بیخشه،

مگم روحِ ناامید شده ره کی تحمّل میتنه؟

۱۵ دلِ آدمِ دانا معرفت ره حاصل مونه،

و گوشِ آدمای هوشیار علم ره جستجو مونه.

۱۶ تحفه-و-بخشش بلدهِ انسانِ یگ راه ره واز مونه

و او ره دَ پیشِ آدمای مهم میرسنه.

۱۷ دَ یگ محکمه کسی که اول توره موگیه، توره شی دُرست معلوم موشه،

لیکن ای تا زمانی آسته که جانبِ مُقابل شی دلیل های خورِه نگیه.

۱۸ پشک جنجال ره خاو میدیه

و نزاع ره از بینِ آدمای زورثوگم مونه.

۱۹ رام کدونِ دلِ برارِ رنجیده، سخت تر از گرفتونِ یگ شار قوی آسته؛

جنجال رقمِ دیوالِ پخسه ای یگ قلعه وری دَ بینِ دو نفر جدایی دَ وجود میره.

۲۰ دلِ انسان از ثمرِ دان شی سیر موشه

و از حاصلِ لب های شی راضی.

۲۱ زندگی و مرگِ انسان دَ اختیارِ زبون شی آسته:

هر ثمر که از زبون شی دَ وجود مییه، نتیجه گفتار شی آسته.

۲۲ کسی که خاتو کُنه، نعمت پیدا مونه،

دَ حقیقت او رضای خداوند ره حاصل مونه.

۲۳ آدمِ غریب دَ عذر-و-زاری توره موگه،

لیکن آدمِ پولدار زورگویی مونه.

۲۴ کسی که دوستای کلو دره، یگون ازوا شاید باعثِ تباهی شی شنه،

مگم اوطور دوست ام آسته که از برار کده نزدیکتره.

۱۹^۱ بهتر آسته که یگ آدم غریب بشه و دَ صداقت زندگی کُنه

نِسْبَتِ دَزَى كِه بِي عَقْلِ بَشَه وَ تَوْرَايِ زِشْتِ بُوْگَه.

^۲ عَيْرَتِ بَدُونِ عِلْمِ، خُوبِ نَبِيَه

وَ كَسِي كِه عَجَلَه كُنَه دَ خَطَا كِرِفْتَارِ مَوْشَه.

^۳ جِهَالْتِ اِنْسَانِ، اَوْ رَه كَمْرَاهِ مَوْكُنَه،

وَلِي بَعْدِ اَزُو اِنْسَانِ قَار كَدَه خُداوند رَه مِلَامَتِ مُونَه.

^۴ مَال- وَ دَوْلَتِ دَ اِنْسَانِ دُوستَايِ كَلُو پيدا مُونَه،

مِگَمِ غَرِيْبِي حَتِي رَفِيْقِ نَزْدِيكِ رَه اَز اَدَمِ جَدَا مُونَه.

^۵ شَاهِدِ دَرُوعْگُوِي بِي جَزَا نَمُونَه

وَ كَسِي كِه دَرُوعِ تَيْتِ كُنَه دُوتَا نَمِيْتَنَه.

^۶ عَدْرِ كَسَا كُوشِشِ مُونَه دَ پيشِ اَدَمِ كِلَانِ رُويِ كُنَه،

وَ هَر كَسِ خُوشِ دَرَه كِه دُوستِ اَدَمِ سَخِي بَشَه.

^۷ تَمَامِ بَرَارَايِ اَدَمِ مُحْتَاجِ اَزُو نَفَرَتِ دَرَه

وَ دُوستَايِ شِي اَمِ اَزُو دُورِي مُونَه.

وَ هَر چَنَدِ كِه اَدَمِ مُحْتَاجِ دَ عَدْر- وَ- زَارِي اَز پُشْتِ اَزُوا موره، اُونَا اَوْ رَه قَبُولِ نَمُونَه.

^۸ كَسِي كِه دَانَايِي رَه حَاصِلِ مُونَه جَانِ خُو رَه دُوستِ دَرَه

وَ كَسِي كِه قَدْرِ حِكْمَتِ رَه مِيدَنَه، اَوْ خُوشِ بَخْتِ مَوْشَه.

^۹ شَاهِدِ دَرُوعْگُوِي بِي جَزَا نَمُونَه

وَ كَسِي كِه تَوْرَه دَرُوعِ رَه تَيْتِ مُونَه تَبَاهِ مَوْشَه.

^{۱۰} خُوبِ نَبِيَه كِه اَدَمِ بِي عَقْلِ دَ عَيْشِ- وَ- نُوشِ زِنْدِگِي كُنَه،

يَا اِي كِه يِگِ عُلَامِ دَ سَرِ بَادَارَا حُكْمَرَانِي كُنَه.

^{۱۱} عَقْلِ يِگِ اَدَمِ جَلُو قَارِ شِي رَه مِيگِيْرَه

وَ كَسِي كِه خَطَا هَايِ دِيگَرُو رَه نَادِيْدَه مِيگِيْرَه، بُوْرُگِي خُو رَه نِشُو مِيدِيَه.

^{۱۲} قَارِ پَادِشَاهِ رَقْمِ غُرْشِ شِيْرِ اَلِي اَسْتَه،

مِگَمِ لُطْفِ- وَ- مِهْرَبَانِي شِي مِثْلِ شَبْنَمِ دَ بِلَهِ عِلْفِ.

۱۳ باچه بے عقلِ بلایِ جانِ آتہِ خو آستہ

و نِقِ نِقِ خاتُونِ بانہ طلبِ رقمِ چَفکِ دایمی وَری.

۱۴ خانہ و دارایی از بابہ کلونا دَ میراثِ مُومَنہ،

مگم خاتُونِ دانا نِعْمَتِ خُداوند آستہ.

۱۵ ثَمبلیِ خاوِ غَوُوجِ رَہِ دَ وَجُودِ میرہ،

و آدمِ جُورِ بَعْلِ گُشَنہ مُمَنہ.

۱۶ کسی کہ حُکمِ خُداوند رَہِ نِگاہِ کُنہ، دَ حَقِیْقَتِ او زِنْدِگیِ خُو رَہِ نِگاہِ مُونہ

و کسی کہ او رَہِ خارِ حِسابِ کُنہ، مُومَرہ.

۱۷ رَحْمِ کدو دَ یِگِ آدمِ غَرِیبِ مِثْلِ ازی آستہ کہ یِگِ آدمِ دَ خُداوندِ قَرْضِ بَدِیہ

و خُداوندِ اِحسانِ شی رَہِ پَسِ مِیدِیہ.

۱۸ بَچکِیچایِ خُو رَہِ تَربِیہ کُو، چَرا کہ اُمِیدِ اِصْلَاحِ شُدُونِ اِزوا آستہ،

مگم هُوشِ خُو رَہِ بَگیرِ کہ اونا رَہِ تَباهِ نَکُنی.

۱۹ آدمی کہ تَنْدَخُو بی مُونہ بیلِ کہ عاقِبَتِ خُو رَہِ بِنِگرہ؛

اگہ او رَہِ خِلاصِ کُنی او امی کارِ خُو رَہِ تِکْرارِ کدہ مورہ.

۲۰ دَ پَنَدِ-و- نَصِیْحَتِ گوشِ بَدی و از اِصْلَاحِ شُدو بَدِ نِبر

تا کہ بَلَدِہ آیندہ دانا شُنی.

۲۱ اِنسانِ نَقْشہِ هایِ کَلو دَ دِلِ خُو دَرہ،

مگم تَنها مَقْصِدِ خُداوندِ عَمَلیِ مُوشہ.

۲۲ زینتِ اِنسانِ لُطْفِ-و- مُحَبَّتِ شی یہ،

و آدمِ غَرِیبِ از آدمِ دَرُوغگوییِ کدہ بَہترِ آستہ.

۲۳ ترسِ خُداوندِ دَ اِنسانِ زِنْدِگیِ مِیدِیہ؛

کسی کہ از خُداوندِ مِیترسہ، سیرِ مُوشہ و دَ هِیچِ بَلَاگِرِفْتارِ نَمُوشہ.

۲۴ آدمِ ثَمبَلِ دِستِ خُو رَہِ سُونِ کاسہِ دِرازِ مُونہ،

ولِے حَتی لُغْمہ رَہِ سُونِ دانِ خُو اُورْدہ نَمِیْتَنہ.

۲۵ آدم لَوْدَه ره قَمچِی کوی کُو تا که آدم نادو عِبْرَت بَگیره،

شخصِ فامیده ره سرزنش کُو که او فامیده تر شنه.

۲۶ یگ باچه که قد آته خُو بدرفتاری کنه و آبه خُو ره از خانه بُر کنه،

او شَرَم و رَسوایی ره د بار میره.

۲۷ باچه مه، اگه از گوش کدونِ نصیحتِ دُوری کنی،

باخبر بش که از کَلِمه عِلْم-و-دانش دُور شده گمراه موشی!

۲۸ شاهدِ فاسِد-و-خراب د سرِ عدالت ریشخندی مونه

و آدمای بدکار از گناه لَدَت موبره، رقی که یگ لُغمه نان ره قُورت کنه.

۲۹ قضاوت-و-جزا بلده ریشخندگرا تیار-و-آماده یه

و قَمچِی بلده پُشتِ آدمای اَحْمَق-و-بے عقل.

۲۰^۱ شرابِ انگورِ انسان ره ریشخند مونه و شرابِ قوی باعثِ جنجال موشه؛

هر کسی که مُعتادِ شراب شنه، او دانا نیسته.

۲^۲ قارِ پادشاه رقمِ غُرشِ شیر آلی آسته:

کسی که قارِ اَزو ره بیره جان خُو ره د خطر میندزه.

۳^۳ دُوری از جنجال عِزَت-و-سرافرازی یگ شخص ره نشو میدیه،

مگم آدم جاهل زود جنگ مونه.

۴^۴ آدمِ ثَمبل زمینِ خُو ره د موقعِ شی قلبه نَمونه،

و د وختِ حاصلِ هر چی تلاش مونه، چیزی د دست شی نَمییه.

۵^۵ مقصدِ دلِ انسان رقمِ آوِ زیرِ چاه آلی آسته،

مگم آدم دانا میتنه که او ره بکشه.

۶^۶ عَدْر کسا خود خُو ره وفادار فکر مونه،

مگم آدم قابلِ اِعْتِماد ره کی پیدا میتنه؟

۷^۷ آدم نیک د راستی-و-صداقت زندگی مونه

و اولادای شی بعد از خوش بخت موشه.

^۸ پادشاه که د تَختِ قِضاوتِ میشینه،

قد چیمای خُو هر بدی ره از خویی جدا مونه.

^۹ کی گفته میتنه که ”ما دلِ خُو ره پاک نگاه کدیم،

و از خطا های خُو پاک شدیم؟“

^{۱۰} سنگای ترازو و اندازه های که غلط بشه،

خداوند از هر دوی شی بد موبره.

^{۱۱} حتی یگ بچکیچه از رفتار خُو شخته موشه

که اعمال شی پاک-و-دُرست آسته یا نه.

^{۱۲} گوش ره بلده شنیدو و چیم ره بلده دیدو،

هر دوی شی ره خداوند خلق کده.

^{۱۳} اگه خاو ره دوست دری، غریب موشی،

پس بیدار بش تا که از نان سیر شتی.

^{۱۴} خریدار مال د دکاندار موجه: ”بد آسته، بد آسته!“

و غیتی که خریده دور رفت، موجه که ”آجب د جان شی زدم!“

^{۱۵} طلا و دانه ها غدر پیدا موشه،

مگم زیون پر دانش مثل جواهرات قیمتبا، کم پیدا یه.

^{۱۶} کسی که ضامن شخص بیگنه شده، کالای شی ره گرو بگیر

و امو کالای شی ره مثل گرو نگاه کو، چرا که او ضامن خاتون بیگنه شده.

^{۱۷} نانی که از راه دروغ د دست میه شیرین آسته،

مگم عاقبت شی کام ره تلخ مونه.

^{۱۸} نقشه های خُو ره د مشوره دیگر و بکش

و بدون هدایت د جنگ نرو.

^{۱۹} آدم چغزک رازهای دیگر و ره تیت مونه،

پس قد آدم کلوگوی شِشت-و-برخاست نکُو.

۲۰ کسی که آته و آبه خُو ره نالت کُنه،

چراغ شی گل شُدِه زندگی شی گور وری تریک موشه.

۲۱ میراثی که د آسانی د دست آمده بشه

د آخر برکت ندره.

۲۲ د دل خُو نگووی: ”ما بدی ره قد بدی جواب میدم.“

توکل خُو ره د خداوند بگو و او تو ره نجات میدیه.

۲۳ خداوند از سنگای نادرست ترازو بد شی مییه

و ترازوهای غلط ام خوب نییه.

۲۴ راه های انسان ره خداوند تعیین موکُنه،

پس انسان چطور میتنه که خود شی راه خُو ره بفامه؟

۲۵ کسی که ابلک-و-ناسنجیده نذر د گردون خُو بگیره

امکان دره که خود ره د دام بندزه.

۲۶ پادشاه دانا بدکارا ره از نیکوکارا جدا مونه

و د آخر بدکارا ره د زیر چرخ میندزه که گندم ره از کاه جدا مونه.

۲۷ وجدان انسان چراغ خداوند آسته،

که پگ رازهای تاشکی انسان ره معلومدار مونه.

۲۸ رحمت و راستی پادشاه، ازو حفاظت موکُنه

و تخت پادشاهی شی د وسیله رحمت پایدار مومنه.

۲۹ شان-و-شوکت جوانا قوت شی آسته

و عزت آدمای پیر موی سفید شی.

۳۰ ضربه ها و زخم ها، دل انسان ره از بدی پاک مونه،

و رده های شلاق خانه دل ره ستره مونه.

۲۱ دل پادشاه رقم آو جوی آلی د دست خُداوند آسته،

هر طرف که بخایه، او ره هدایت مونه.

۲ تمام راه های انسان د نظر خود شی راست آسته،

مگم خُداوند دل انسانا ره آزمایش مونه.

۳ د نظر خُداوند کارای نیک و باانصاف

از قربانی کده زیادتر قابل قبول آسته.

۴ چیمای مغرور و دل پرکیر

هر دوی شی کِشت آدمای بدکار آسته و گناه حساب موشه.

۵ نقشه های آدم تلاشگر د زشی فایده میرسنه،

مگم عجله کدو باعث غریبی انسان موشه.

۶ مال- و- دولتی که از دروغ گفتو د دست مییه،

رقم غبار آلی آسته که صاحب خُو ره طرف دام مرگ میکشنه.

۷ ظلم آدمای بدکار اونا ره پای پاک تباہ مونه،

چراکه اونا انصاف کدو ره رد مونه.

۸ راه آدم گناه کار کج آسته،

مگم اعمال آدم پاک راست.

۹ زندگی کدو د یگ گوشه بام بهتر آسته

از زندگی کدو قد خاتون جنجالی د یگ خانه.

۱۰ جان آدم بدکار بدی ره دوست دره

و او د همسایه خُو رحم نمونه.

۱۱ از دیدون جزای آدم ریشخندگر آدم نادو حکمت یاد میگیره،

و آدم دانا از تربیه گرفتو صاحب معرفت موشه.

۱۲ خُدا عادل آسته و او خانه بدکار ره مینگره

و بدکارا ره د بلا گرفتار کده نابود مونه.

- ۱۳ کسی که گوش خوره از داد- و- فریادِ غریبا بند مونه،
 او ام یگ روز داد- و- فریاد مونه، مگم کس گوش نمیگیره.
- ۱۴ سوغاتِ تاشکی آتیشِ قار ره تا میشنه
 و رشوتِ مخفی خشمِ کلو ره کم مونه.
- ۱۵ انصافِ بلده آدامای نیک خوشی میدیه،
 مگم باعثِ ترس- و- وحشتِ بدکارا موشه.
- ۱۶ کسی که از راه دانایی دور موره،
 او قد مرده ها یگجای موشه.
- ۱۷ آدمی که عیش- و- نوش ره دوست دره، غریب موشه،
 و کسی که شراب و عیاشی ره خوش دره، دولت‌مند نموشه.
- ۱۸ بدکار دَ عیوضِ آدمِ نیک جزا مینگره
 و آدامای فریبکار دَ جای آدامای دُرستکار.
- ۱۹ زندگی کدو دَ بیابو بهتر آسته،
 نسبت دَ یگ جای شیشو قد خاتونِ جنگره و بدخوی.
- ۲۰ خانه آدمِ دانا پُر از نعمتای خوب و روغونِ زیتون آسته،
 مگم آدمِ بے عقل اونا ره ضایع مونه.
- ۲۱ کسی که دَ پشتِ صداقت و مهربانی بگرده،
 او صاحبِ زندگی خوش، کامیابی و احترام موشه.
- ۲۲ یگ آدمِ دانا میتنه شارِ آدامای زورثو ره فتح کنه
 و قلعه ره که اونا دَ زشی اعتماد دره، چپه کنه.
- ۲۳ کسی که دان و زبون خور ره نگاه کنه،
 خود ره از سختی‌ها- و- مشکلاتِ حفظ مکنه.
- ۲۴ آدمی که کبری و مغرور بشه، نام شی «ریشخندگر» مومنه؛
 او دَ کبر- و- غرور عمل مونه.

۲۵ خواهشاتِ آدمِ ثَمَلِ باعِثِ نابودی شی مُوشه،

چراکه دستای شی کار کدو ره رد مُوکنه.

۲۶ او تمامِ روز د شوقِ -و- خیالپَلو عَرَقِ آسته،

د حالیکه آدمِ نیک د سخاوتمندی میدیه و چیزی ره از کس دریغ نمونه.

۲۷ خُداوند از قُربانی بدکارا نَفَرَتِ دره،

خصوصاً اگه او قد نیتِ بد تقدیم شده بَشه.

۲۸ شاهدِ دروغگوی نابود مُوشه،

مگم آدمی که حقیقت ره گوش میگیره، شاهدی شی پایدار مومنه.

۲۹ آدمِ بدکار بے چیم و پُر رُوی آسته،

مگم آدمِ راستکار راهِ خُو ره خُوب میسنجه.

۳۰ هیچ حکمت، هیچ دانایی و هیچ مشوره نمیتنه

که دَ ضِدِ خُداوند عمل کنه.

۳۱ آسپِ بلده روزِ جنگِ تیار -و- آماده شده،

مگم پیروزی از طرفِ خُداوند آسته.

۲۲^۱ نامِ نیک از مال -و- دَوْلَتِ کَلو بلندتر آسته،

و توفیق از طِلا و نُقره کده بهتر.

۲ یگرنگیِ غریب و سرمایه‌دار دزی آسته

که هر دُوی شی ره خُداوند خَلق کده.

۳ آدمِ هُوشیار خطر ره مینگره و خود ره تاشه مونه،

مگم آدمِ نادو پیش موره و خود ره گِرِفَتار مونه.

۴ نتیجه بے کبری و ترسِ خُداوند اینی آسته:

مال -و- دَوْلَت، اِحْتِرام و زندگی.

۵ خارها و دامها د راهِ آدمِ کَجَرَو و جُودِ دره،

مگم کسی که جان خُو ره نگاه کُنه ازوا دُور مُومنه.

^۶ باچه خُو ره دَ راهی که باید بوره تَربیه کُو

و او تا غَیتِ پیری خُو امو راه ره ایله نُمونه.

^۷ آدم پُولدار دَ سرِ غَریبِ حُکمرانی مُونه،

و قرضدار غُلامِ قرض دِهِنده یه.

^۸ کسی که ظُلمِ کِشت کُنه بلا- و- مُصِیبتِ دِرو مُونه

و تِیاقِ غَضبِ شی از بَینِ موره.

^۹ خَیر- و- بَركتِ نَصیبِ آدمِ دِستواز مُوشه،

چراکه دَ فِقیِرا- و- غَریبا از نان خُو میدیه.

^{۱۰} آدم رِیشخندگر ره از منطقه بُر کُو تا که جنجال از بَینِ بوره،

و حتی نِزاع و دَو زدوامِ خلاص مُوشه.

^{۱۱} کسی که دِلِ پاک ره دوست میدَنه، توره شی مَهربو آسته؛

دَمزی دَلیلِ پادشاه ام دوستِ ازو مُوشه.

^{۱۲} چیمای خُداوند دانایی ره نگاه مُونه،

مگم تورای فِریبِ کارا ره باطل.

^{۱۳} آدم ثَمبلِ مُوگه: ”دَ بُرو شیر آسته؛

اگه دَ کوچه بورم مَره مُوگشه!“

^{۱۴} گِبِ دانِ خاتونِ بَدکارِ رقمِ یگِ چاهِ آلیِ غَوُوجِ آسته

و کسی که دَ غَصبِ خُداوندِ گِرفِتارِ مُوشه دَمزُو چاهِ موفته.

^{۱۵} جِهالتِ دَ دِلِ هر بَچکیچه پیچِ خورده،

مگم تِیاقِ سرزَنشِ او ره از شی دُور مُونه.

^{۱۶} کسی که دَ بِلِهِ غَریبا ظُلمِ مُونه تا سرمایهِ خُو ره کَلو کنه

و کسی که دَ پُولدارا تَحفَه میدیه، هر دُوی شی دَ آخِرِ مُحْتَاجِ مُوشه.

^{۱۷} گوشِ خُو ره واز کُو و تورایِ آدمایِ دانا ره بَشنو؛

هُوش۔ و۔ دِلْ خُو ره دَ تَعْلِيمِ ازمه آموخته گُو،

^{۱۸} چُون حِفْظِ كِدُونِ ازوا دَ دِلْ

و جاري كِدُونِ ازوا دَ لَبِ لِدَتِ بَخْشِ آسْتِه.

^{۱۹} اينه، امي چيزا ره ما اِمروز دَز تُو ياد دَدُم

تا كه اِعْتِماد۔ و۔ تَوَكَّلْ تُو دَ خُداوند بَشِه.

^{۲۰} آيا ما دَز تُو سي مِثالِ نُوْشْتِه نَكْدِيم؟

اُو مِثالِ ها پُر از مَشَوْرِه و دانايي آسْتِه،

^{۲۱} تا توراى حَقِيْقَتِ و راسْتِي ره دَز تُو دَرَسِ بَدُم

و تا كه بَتَنِي دَ اَمزُو كَسايِ كه تُو ره رِي كَدِه، جَوابِ هاى راسْتِ ره بَگِي.

^{۲۲} اَدَمِ غَرِيْبِ ره چُوْر۔ و۔ چِپَاوُلِ نَكُو كه اُو مُفْلِسِ آسْتِه

و حَقِ بِيچاره گُو ره دَ مَحْكَمِه پايْمالِ نَكُو،

^{۲۳} چِرا كه خُداوند دَعواى ازوا ره فَيصَلَه مُوْكَنَه

و كَسايِ كه اونا ره چُوْر كَدِه بَشِه، خُداوند اونا ره ام چُوْر مُونِه.

^{۲۴} قَدِ اَدَمِ تَنْدِ خُوِي شِيْشْتِ۔ و۔ بَرخاسْتِ نَكُو

و قَدِ شَخْصِي كه زُوْدِ قارِ مُوْشِه رَفِيْقِ نَشُو،

^{۲۵} تا كه دَ راهِ هاى ازوا نَرُوِي

و جانِ تُو دَ دامِ گِرِفْتارِ نَشْنِه.

^{۲۶} ضامِنِ كَسِ نَشُو

و يَگُو چِيْزِ خُو ره بَلْدِه كَسِ دِيْگِه گِرُو نَدِي.

^{۲۷} چُون اَگِه چِيْزِي نَدَشْتِه بَشِي كه قَرْضِ شِي ره بَدِي،

اونا حَتِي لِيافِ و توشَكِ تُو ره از زِيْرِ پاى تُو جَمِ كَدِه مُوْبَرِه.

^{۲۸} پُلوانِي ره كه اَجْدادِ تُو از قَدِيْمِ نَشانِي كَدِه، اُو ره

تَغْيِرِ نَدِي.

^{۲۹} اَمُو كَسِ ره مِيْنِگَرِي كه دَ كارِ خُو قَابِلِ آسْتِه؟

أو آدم نه د پیش نفرای عام،

بلکه د حضور پادشاه ها بلده خدمت ایسته موشه.

۲۳^۱ وختیکه قد یگ حکمران د سر دسترخو می شینی،

د باره چیزای که د پیش روی تو چینده یه خوب فکر کو.

۲^۲ و اگه آدم پر خور آستی

کارد ره د بله گلون خو بیل

۳^۳ و د خوراک های مزدار شی سخ نشو،

چون امکان دره که قد ازی نان یگو چال بشه.

۴^۴ بلده پولدار شدو خود ره خار-و-زار نکو؛

حتی د باره شی فکر ام نکو.

۵^۵ وختیکه د سر امزو چیزا چیم سرخ مونی، اونا از پیش تو گم موشه،

چراکه مال-و-دولت بلده خو پر میکشه

و مثل برگج آلی سون آسمو پر زده موره.

۶^۶ از نان آدم موزی نخور

و د بله خوراکای مزدار شی سخ نشو،

۷^۷ چون او د دل خو همیشه د باره هر چیز حساب میگیره،

او دز تو موگه: ”بخور و وچی کو،“

مگم ای ره از تی دل خو نموگیه.

۸^۸ لغمه ره که خوردی استفراق مونی

و تشکر-و-خیر بنگری که دزو گفتی برباد موشه.

۹^۹ د حضور آدم بر عقل گب نزو،

چراکه او تورای حکیماننه تو ره خار حساب مونه.

۱۰^{۱۰} پلوان زمی ره که از قدیم نشانی شده تغییر ندی

و زَمِينِ يَتِيْمًا رَه قَبْضَه نَكُو،

^{۱۱} چراکه پُشتِيوَانِ ازوا قُدْرَتِ مَنَدِ اَسْتَه

و قد از تُو دَ دَعْوَا كَدُو بَلَدِه حَقِ ازوا مَحْكَمِ اَيْسْتَه مُوشَه.

^{۱۲} دِلِ خُو رَه طَرْفِ نَصِيْحَتِ - و - دَانَايِي مَائِلِ كُو

و گوشِ خُو رَه طَرْفِ عِلْمِ - و - مَعْرِفَتِ.

^{۱۳} از نَصِيْحَتِ - و - سَرزَنَشِ كَدُونِ بَاچَه خُو كَوْتَاهِي نَكُو؛

اگَه اُو رَه قَد چَوْبِ بَرَنِي، اُو نَمُوْمَرَه.

^{۱۴} چُونِ وَخْتِيكَه اُو رَه قَد چَوْبِ مِي زَنِي،

جَانِ شِي رَه از دَوْرَخِ نِجَاتِ مِيْدِي.

^{۱۵} بَاچَه مَه، اگَه حِكْمَتِ دَ دِلِ تُو بَشَه،

دِلِ اَزْمَه اَمِ خَوْشِ مُوشَه.

^{۱۶} رُوحِ - و - رَوَانِ مَه خَوْشِي مُونَه،

وَخْتِيكَه لِبَايِ تُو دَ رَاسْتِي تَوْرَه مُوگَه.

^{۱۷} نَه اَيْلِ كَه دِلِ تُو حَسَدِ خَطَاكَارَا رَه بُوخَوْرَه،

بَلَكِه شَوْقِ دِلِ تُو تَمَامِ رُوْزَهَا تَرَسِ خُدَاوَنْدِ بَشَه.

^{۱۸} چُونِ دَمَزِي رَقْمِ آيَنْدِه تُو خُوْبِ مُوشَه

و اُمِيْدِ تُو از بَيْنِ نَمُوْرَه.

^{۱۹} بَاچَه مَه، گوشِ كُو: هُوْشِيَارِ - و - دَانَا بَشِ

و دِلِ خُو رَه دَ رَاهِ رَاسْتِ هِدَايَتِ بَدِي.

^{۲۰} از جُمْلَه آدْمَايِ شَرَابِي

و نَفْرَايِ پُرْخَوْرِ نَبَشِ،

^{۲۱} چراکه آدَمِ شَرَابِي وَ شِكَمِ پَرَسْتِ مُحْتَاْجِ مُوشَه

وَ خَاوْشِلِگِي اُوْنَا رَه مُفْلِسِ مُونَه

تَا اَنْدَازَه كَه اُوْنَا خُوْدِ رَه قَد كَالَايِ دُنْدَه مُوْپُوشَنَه.

۲۲ نصیحتِ آتِه خُو ره گوشِ بَگیر که او تُو ره پیدا کده

و آتِه خُو ره که پیر شد، خار-و-حقیر حساب نکُو.

۲۳ راستی ره بخر و او ره سودا نکُو؛

حکمت، ادب و دانایی ره حاصل کُو.

۲۴ آتِه اولادِ صالح-و-صادقِ غدر خوشی مونه،

و کسی که صاحبِ باچه دانا بشه، او خوشحال موشه.

۲۵ بیل که آتِه و آتِه تُو شاد بشه،

و آتِه که تُو ره زیده، دز تُو افتخار کنه.

۲۶ باچه مه، دلِ خُو ره دز مه بسته کُو

و چیمای تُو از راه های مه دُور نشنه،

۲۷ چُون خاتونِ بدکار رقمِ یگِ چُفوری تاتو آلی آسته

و زنِ فاحشه مثلِ یگِ چاهِ تنگ.

۲۸ او مثلِ دُز وری د گیتِه یه

و تعدادِ بے ایمانا ره د مینکل مردا کلو مونه.

۲۹ کی ناله دره؟ کی غم-و-غصه دره؟

کی جنجال دره؟ کی شکایت دره؟

کی زخمای بے علت دره؟

و کی د چیمای خُو سُرخِ دره؟

۳۰ او کسای که دایم شرابِ مُوخوره

و اُونای که د پُشتِ شرابِ گت شده میگرده.

۳۱ د شرابی که رنگِ شی سُرخ شده و د منِه پیله جلجل مونه دلِ خُو ره بسته نکُو،

چراکه او د نر می از گلُون تُو تاه مورِه

۳۲ و د آخرِ رقمِ مار وری تُو ره میگره

و مثلِ کبچه مار تُو ره نیش میزنه.

۳۳ چیمای تُو چیزای عجیب ره مینگره

و دل تُو د خیالات کج اندیشه مونه.

۳۴ تُو رقم کسی جور موشی که د مئه دریا خاو مونه

و مِثل کسی که د بلندترین جای کِشتی استراحت مونه.

۳۵ و تُو موگی: ”مره زد، مگم ما درد ره نفا میدم.

مره عذاب کد، لیکن احساس نکدوم.

پس کی ازی حالت بیدار موشم

تا که یگ پیله دیگه ام وچی کنم؟“

۲۴^۱ قد آدامی خراب همچشمی نکو

و آرزو نکو که قد ازوا شِشت-و-برخاست کنی،

۲ چرا که دل ازوا د فکر ظلم کدو آسته

و لبای ازوا د باره شرارت توره موگه.

۳ خانه د وسیله حکمت-و-دانش جور موشه

و د سر دانایی استوار مومنه،

۴ و د وسیله علم-و-دانایی اتاقای شی

از هر رقم سامانای خوب و قیمت بای پُر موشه.

۵ آدم دانا قدرت شی کلو یه

و آدم دانشمند قوت شی زیاد شده موره،

۶ چون بلده جنگ کدو رهنمایی درست لازم دری،

و مشاورا که کلو بشه، پیروزی-و-کامیابی حاصل مونی.

۷ آدم جاهل دست شی د حکمت نمیرسه؛

او د مجلسا هیچ چیزی بلده گفتو ندره.

۸ کسی که د فکر بدی کدو آسته،

أُو رِه آدَمِ فِتْنَهْ كَرِ مُوْگَه.

^۹ نَقْشَه هَايِ اَحْمَقَانَه پُرِ اَزْ گَنَاهِ اَسْتَه

و مَرْدَمُ اَز رِيْشِخَنْدَكِرِ بَدِ مُوْبِرَه.

^{۱۰} اَكِه دَ رُوْزِ سَخْتِي، سُسْتِي-و-بِيْ جُرْاَتِي كَنِي،

طَاقْتِ تُو كَم-و-ضَعِيْفِ مُوْشَه.

^{۱۱} كَسَايِ رِه كِه نَاْحِقِ دَ مَرَكِ مَحْكُوْمِ شُدَه بَشَه، نِجَاتِ بَدِي

و اَز خَلَاَصِ كَدُوْنِ كَسَايِ كِه نَاْحِقِ سُوْنِ اِعْدَامِ بُرْدَه مُوْشَه، دَرِيْغِ نَكُو.

^{۱۲} اَكِه بُوْگِي: ”مُو اَزِي تُوْرَه خَبِرِ نَدَشْتِي.“ اَيَا اُو كَسِي كِه دِلِ اِنْسَانَا رِه مِيْنَكِرَه، نِيْتِ تُو رِه نَمُوْفَاْمَه؟

و خُدَاوَنْدِ كِه نِيْكَاهَوَانِ جَانِ تُو اَسْتَه، اَز پَكِ فِكْرَايِ تُو اَكَاْه نِيِيَه؟

بَقِيْنِ كُو كِه اُو هَر كَسِ رِه دَ اَنْدَاْزَه اِعْمَالِ شِي اَجْرِ مِيْدِيَه.

^{۱۳} بَاچَه مَه، اَز عَسَلِ بُوْخُوْرِ چُوْنِ چِيْزِي خُوْبِ اَسْتَه،

و اَز شَهْدِ غَلْبَلِيْكَ زَمْبُوْرِ عَسَلِ كِه كَامِ تُو رِه شِيْرِيْنِ مُوْنَه، مَزَه كُو؛

^{۱۴} پَسِ اِي رِه بَايْدِ بُقَاْمِي كِه حِكْمَتِ اِم بَلْدَه جَانِ تُو اَمِي رَقْمِ شِيْرِيْنِ اَسْتَه،

و اَكِه اُو رِه پِيْدَا كُنِي اَيْنِدَه تُو خُوْبِ مُوْشَه

و اُمِيْدِ تُو اَز بِيْنِ نَمُوْرَه.

^{۱۵} اَيِ اَدَمِ بَدَكَاْر، دَ گِيْتَه اَدَمِ صَادِقِ نَشِي

و خَاْنَه اَزُو رِه خَرَابِ نَكُو،

^{۱۶} چُوْنِ اَدَمِ صَادِقِ حَتِيْ اَكِه هَفْتِ دَفْعَه بُقْتَه، بَاْزِ اِم بَالَه مُوْشَه،

مَكْمِ بَدَكَاْرَا كِرِفْتَاْرِ بَلَا شُدَه سَرِنَكُوْنِ مُوْشَه.

^{۱۷} وَخْتِيْكَه دُشْمُوْنِ تُو چَهه مُوْشَه خُوْشِي نَكُو

و غِيْتِيْكَه اُو مَوْفَتَه دَ دِلِ خُو خُوْشِحَالِ نَشُو،

^{۱۸} نَشْنَه كِه خُدَاوَنْدِ اِي كَاْرِ تُو رِه بِنَكِرَه وَ دَ نَظَرِ شِي بَدِ بِيِيَه

و اُو قَاْرِ خُوْرَه اَز بِيْلَه اَدَمِ بَدَكَاْرِ دُوْرِ كُنَه.

^{۱۹} اَز خَاْطِرِ اَدَمَايِ شَرِيْرِ رَنْجِ نَبِيْر

و قد بَدکارا بَخیلی نَکو،

۲۰ چرا که آدم بد آینده نَدَره

و چراغِ آدمای بَدکار گُل مُوشه.

۲۱ باچه مه، از خُداوند و پادشاه بترس

و قد آدمای سرکش هم دست نشو،

۲۲ چُون اولغه تله تباھی دَ سر ازوا مییه

و کس نَمیدنه که خُداوند یا پادشاه چی بلا ره دَ سر ازوا میره.

۲۳ اینیا ام توره های آدمای حکیم و دانا آسته:

دَ قضاوت طرفداری کدو کار خُوب نییه.

۲۴ کسی که دَ آدم بَدکار بگه: ”تو بی گناه آستی.“

از او کس مِلت ها بد مُویره و قوما او ره نالت مُونه.

۲۵ مگم او کسای که بَدکارا ره محکوم مُونه، خوش بختی نصیب شی مُوشه

و ام برکت پیریمو دَزوا دده مُوشه.

۲۶ جوابِ صادقانه

رقم ماخ کدونِ دوستِ صمیمی آلی آسته.

۲۷ اوّل فکر خُوره دَ بِله زمینا و کشت. و. کار خُو بگیری

و بعد ازو دَ فکرِ خانه آباد کدون خُو شو.

۲۸ دَ ضیدِ همسایه خُو شاهیدی دروغ ندی

و قد تورای خُو او ره بازی ندی.

۲۹ ایطور نگوی ”امو رقم که او دَ ضیدِ ازمه کده،

ما ام دَ ضیدِ ازو امو رقم موئم

و دَ مطابقِ عمل شی عمل موئم.“

۳۰ ما از گوشه کشتِ آدمِ ثمبل

و از پالوی باغِ انگورِ آدمِ کم عقل تیر شدم

۳۱ و دیدم که د تمام جای شی خار سوز کده

و علفای پوجی زمی ره گِرِفْتِه

و دیوالِ سنگی شی چپه شُدِه.

۳۲ پس ما توخ کده فکر کدم

و چورت زده ای درس ره یاد گِرِفْتَم:

۳۳ اگه دست بِلِه دست میشینی،

گاهی د خاو موری، گاهی د اورگیله،

۳۴ اوخته غریبی مثلِ راهزن

و احتیاجی رقمِ آدمِ مُسَلَّحِ د بِلِه تو میه.

۲۵^۱ اینیا بخشِ دیگه مثلِ های سلیمان پادشاه یه

که نفرای حزقیاه پادشاه یهودا اونا ره روی نویسی کده:

۲ تاشه کدون بعضی راز ها یکی از عظمت- و- بزرگی خدا آسته،

مگم بزرگی پادشاه ها د بی بردون بعضی مسائل، معلومدار موشه.

۳ امو رقم که دسترسی د بلندی آسمو و د غوچی زمی ناممکن آسته،

بی بردون دل پادشاه ها ام امکان ندره.

۴ مواد ناپاک ره از نقره جدا کو

تا زرگر ازو یگ ظرف جور کنه.

۵ آدم بدکار ره از پیش پادشاه دور کو

و تخت پادشاه د صداقت- و- راستی پایدار مومنه.

۶ خود ره د حضور پادشاه پیش پیش نکو

و د جای مردم بزرگ ایسته نشو.

۷ بهتر آسته که دز تو گفته شه: ”باله تر بیه“

نسبت دزی که تو ره از پیش شخص بزرگ

که چیمای تو او ره دیده، دُور کُنه.

^۸دستی بلده دعوا کدو د محکمه نرو،

نشنه که آخر کار همسایه تو، تو ره شرمنده کُنه.

پس د او غیت تو چی جواب میدی؟

^۹وختیکه قد همسایه خو دعوا مونی

رازی ره که د باره همسایه خو از آدم دیگه شنیدری، فاش نکو،

^{۱۰}نشنه که دیگه کس بشنوه و تو ره ملامت کُنه

و بدنامی از بله تو دور نشنه.

^{۱۱}توره که د جای شی گفته شنه،

رقم توئه های طِلا وری آسته که د بله چیزی نُقربی کار شده.

^{۱۲}نصیحت آدم دانا بلده کسی که گوش شنوا دره

رقم حلقه طِلا و جواهرات آلی آسته.

^{۱۳}قاصد صادق-و-وفادار

مثل آو یخ د گرمی تايستو

جان او کسای ره تازه مونه که او ره ریی کده.

^{۱۴}کسی که از سخاوتمندی خو لاف میزنه،

مگم د کس چیز نمیدیه

رقم باد و آور بر بارش آلی آسته.

^{۱۵}آدم با حوصله میتنه که حاکم ره قناعت بدیه

و زیون نرم میتنه حتی استغو ره میده کُنه.

^{۱۶}اگه غسل پیدا کدی، د اندازه شی بخور،

چراکه ممکنه دل بد شده استفراق کُنی.

^{۱۷}پای خو ره از رفتون کلو د خانه همسایه خو بگیر،

نشنه که او از تو بیزار شنه و بد شی بیه.

۱۸ کسی که دَ بارِه همسایه خُو شاهیدی دروغ بَدیه،

مِثل تَوَرزِی، شمشیر و تیرِ تیز وَری آسته.

۱۹ اِعتماد دَ آدمِ خاین دَ روزِ سختی

رقمِ دَندونِ لَق و پای لَرزو آلی آسته.

۲۰ بَیتِ خاندو دَ آدمِ غَمگین

مِثلِ ازی آسته که کالایِ یگِ نفر ره دَ روزِ یخی از جان شی بُر کُنی

و تُرشی ره دَ بِلِه شوره خاکِ بِنَدزِی.

۲۱ اگه دُشمون تُو گُشته یه، دَرُو نان بَدی،

و اگه تُشنه یه، آو.

۲۲ چُونِ قَدِ امزی کارِ قوغِ هایِ آتِش ره دَ بِلِه تولغِه شی کوڈ مُونی،

و خُداوندِ اَجْرِ امزی عملِ تُو ره دَز تُو میدیه.

۲۳ اَمُو رَقْمیکه بادِ شمالِ میه و بارِش ره میره،

اَمُو رَقْمِ زَبونِ غَیْبِتِ گویِ امِ قارِ-و-خَشَمِ ره دَ بارِ میره.

۲۴ زِندگیِ کدو دَ یگِ گوشِه بامِ بَهرتِ آسته

از زِندگیِ کدو قَدِ خاتُونِ جَنجالیِ دَ یگِ خانه.

۲۵ خَبرِ خوشیِ که از مُلکِ دُورِ مییه،

مِثلِ ازی آسته که آوِ یخِ دَ جانِ تُشنه لبِ میرسه.

۲۶ اَدَمِ صَادِقِ که خود ره دَ پِیشِ اَدَمِ بَدکارِ خَمِ مُوکنه

رقمِ خِجْدِ کدونِ آوِ چِشمه و یا عَثولِ کدونِ آوِ چِشمه بُلْبُلَاغِ آسته.

۲۷ اَمُو رَقْمیکه خورِدونِ عَسَلِ غَدَرِ شی خُوبِ نییه،

از مَرْدُمِ تَوَقَّعِ کدونِ تَعْرِیْفِ و تَوَصِیْفِ امِ خُوبِ نییه.

۲۸ کسی که دَ سِرِ نَفَسِ خُو حَاکِمِ نییه،

اُو رَقْمِ شَارِ بَرِ دِیوَالِ-و-بَرِ دِفَاعِ وَری آسته.

۲۶^۱ اُمُو رَقْمِیْکِه بَرَف بَارِیْدُو دَ تَائِیْسْتُو وَ بَارِشِ دَ فَصْلِ دِرُو خُوبِ نِیْیِه،

پس اِحْتِرَامِ کِدُو دَ آدَمِ بَرِ عَقْلِ اَمِ سَمِ نَمِیْیِه.

۲^۲ اُمُو رَقْمِ کِه مُرْعَکِ دَ وَخْتِ پَرَوَازِ کِدُو بَالِکِ مِیْزَنَه

وَ عُجْیِ دَ وَخْتِ پَرِ زَدُو دَ جَایِ نَمِیْشِیْنِه،

اُمُو رَقْمِ نَالْتِ بَرِ دَلِیْلِ اَمِ دَ سِرِ کَسِ نَمِیْشِیْنِه وَ تَائِیْرِ نَدَرِه.

۳^۳ قَمْجِیِ بِلْدِه اَسْپِ، نُخْتِه بِلْدِه خَرِ

وَ اَدَبِ چَوْبِ بِلْدِه پُشْتِ اَدَمَیِ بَرِ عَقْلِ اَسْتِه.

۴^۴ دَ سَوَالِ اَدَمِ بَرِ عَقْلِ جَوَابِ بَرِ عَقْلِیِ نَدِی،

نَشْنَه کِه تُو اَمِ رَقْمِ اَزُو وَرِیِ شُنِی.

۵^۵ اَدَمِ بَرِ عَقْلِ رِه دَ مُطَابِقِیِ بَرِ عَقْلِیِ شِیِ جَوَابِ بَدِی،

تَا کِه اُو خُودِ خُورِه دَا نَا حِسَابِ نَکْنِه.

۶^۶ کَسِیِ کِه پِیْغَامِ رِه دَ دِیْسْتِ اَدَمِ بَرِ عَقْلِ رِیِیِ مُونِه،

اُو رَقْمِ اَمْرُو کَسِیِ اَسْتِه کِه پَایِ خُورِه مَثْنِیِ کَدِه

یَا یِگِ پِیْلِه زَهْرِ رِه وَجِیِ کَدِه بَشِه.

۷^۷ مَثَلِ کِه اَزِ دَانِ اَدَمِ بَرِ عَقْلِ بُرِ مُوشِه،

رَقْمِ پَایِ هَایِ شَلِ وَرِیِ سُسْتِ - وَ - بَرِ حَرِکْتِ اَسْتِه.

۸^۸ اِحْتِرَامِ کِدُو دَ آدَمِ بَرِ عَقْلِ،

مِثَلِ سَنَگِ اِیْشْتُو دَ پَلْخَمُو یِه.

۹^۹ مَثَلِ کِه اَزِ دَانِ اَدَمِ بَرِ عَقْلِ بُرِ مُوشِه

رَقْمِ خَارِیِ اَسْتِه کِه دَ دِیْسْتِ اَدَمِ نِشِه گُورِ مُورِه،

یَعْنِیِ بَرِ تَائِیْرِ اَسْتِه.

۱۰^{۱۰} کَسِیِ کِه اَدَمِ بَرِ عَقْلِ یَا اَدَمِ رَاهَرُو رِه دَ وَظِیْفِه مُقَرَّرِ مُونِه

رَقْمِ مِیْرَگَنِیِ بَرِ تَجْرِبِه وَرِیِ اَسْتِه کِه تِیْرِ شِیِ هَرِ کَسِ رِه اَوْگَارِ مُونِه.

۱۱^{۱۱} اُمُو رَقْمِ کِه سَگِ دَ بِلْهَ قِیِ کَدَگِیِ خُورِیِ مِیْیِه

آدم بے عقل ام بے عقلی خُو ره تکرار مونه.

^{۱۲} امو آدم ره مینگری که د نظر خود خُو دانا آسته؟

نسبت د امزو نفر بلده آدم بے عقل امید کلوتر آسته.

^{۱۳} آدم ثمبل مَوگه: ”د راه شیر آسته!

شیر د کوچه ها و بازار می گرده!“

^{۱۴} درگه د سر لَخک خُو دور مَوخوره،

و ثمبل د بِله جاگه خُو.

^{۱۵} آدم ثمبل دست خُو ره د کاسه دراز مونه؛

مگم از بس که کلو سُسسته، او ره پس د دان خُو برده نمیتنه.

^{۱۶} آدم ثمبل د نظر خُو هوشیارتر

از هفت نفر آسته که جواب عاقلانه میدیه.

^{۱۷} آدم که د یگو دعوا مداخله کنه که مربوط د خود شی نبشه،

رقم شخصی آسته که از گوشای کنه گرفته کش مونه.

^{۱۸} آدم دیونه که تیرهای آتشی

و کشتنی ره ایله مونه،

^{۱۹} مثل امزو آدم آسته که همسایه خُو ره بازی میدیه

و بعد ازو مَوگه: ”ما خُو شوخی کدم!“

^{۲۰} از نبودون خاشه آتیش گل موشه،

از نبودون آدم بدگوی جنجال خلاص موشه.

^{۲۱} رقمی که زغال بلده قوغ و خاشه بلده آتیش آسته،

امو رقم آدم فتنه گر بلده جنگ - و - جنجاله.

^{۲۲} توره های آدم شیطو رقم لغمه های خوراک مَره دار آسته

که قورت موشه و د وجود انسان مومنه.

^{۲۳} رقمی که طوس، رُوی دُرشت ظرف گلی ره لَخشم مونه،

اُمُو رَقْمِ لِبَايِ لَخْشَمِ ام بَدِي هَاي دِلِ رِه تَاشِه مُونِه.

^{۲۴} اَدَمِ بَدِ، نَفَرَتِ - و - كِيْنِه خُو رِه قَدِ لِبَايِ خُو پُوشِ مُونِه،

دَ حَالِيكِه دِلِ شِي پُرِ از فَرِيْبِ - و - چَالِ اَسْتِه.

^{۲۵} هِر چَنْدِ كِه تَوْرِه اَزُو نَرَمِ - و - چَرَبِ بَشِه، دَزُو باوَرِ نَكُو،

چِرَاكِه دَ دِلِ شِي هَفْتِ چِيْزِ نَفَرَتِ اَنگِيْزِ و جُوْدِ دَرِه.

^{۲۶} هِر قَدْرِ كِه نَفَرَتِ اَزُو قَدِ حِيْلِه - و - نَيْرَنگِ تَاشِه شُنِه،

باز ام بَدِي شِي دَ پِيْشِ مَرْدَمِ مَعْلُوْمْدَارِ مُوْشِه.

^{۲۷} كَسِي كِه دَ دِيْگَا چَاهِ بِيْكْنِه، خُوْدِ شِي دَمَزُو چَاهِ مَوْفْتِه

و كَسِي كِه سُوْنِ دِيْگِه كَسِ سَنگِ لُولِ مِيْدِيِه، اُمُو سَنگِ پَسِ دُوْرِ خُوْرْدِه دَ خُوْدِ شِي مُوْخُوْرِه.

^{۲۸} دَرُوغِ كُفْتُو دَ حَقِيْقَتِ نَفَرَتِ كَدُو از مَرْدَمِ اَسْتِه

و نَتِيْجِه چَاپَلُوْسِي خِرَايِي اَسْتِه.

^{۲۷} ۱ دَ بَارِه صَبَاحِ خُو پُفِ - و - پَئَاقِ نَكُو،

چِرَاكِه نَمِيْدَنِي صَبَاحِ چِي وَاقِعِه مُوْشِه.

^۲ بِيْلِ كِه نَفَرِ دِيْگِه از تُو تَعْرِيْفِ كُنِه، نَه كِه دَانِ خُوْدِ تُو،

و يِگُو شَخْصِ دِيْگِه تُو رِه خُوْبِ بُوْگِه، نَه كِه زِيُوْنِ خُوْدِ تُو.

^۳ سَنگِ گِرَنگِ اَسْتِه و رِيْگِ وَزَنْدَارِ،

مِگَمِ تَحْمَلِ اَدَمِ جَاهِلِ كِه دِيْگَرُو رِه تَشِ مُوْكْنِه از هِر دُو كَدِه سَخْتِ تَرِه.

^۴ قَارِ پُرِ از ظَلَمِ اَسْتِه و غَضَبِ مِثْلِ سِيْلِ،

مِگَمِ كِي مِيْتَنِه دَ بَرَابَرِ هَمچِشْمِي اِيْسْتِه شُنِه؟

^۵ سِرَزْنَشِ عَلْنِي

از مُحَبَّتِ تَاشِكِي بِيْهْتَرِ اَسْتِه.

^۶ زَخْمَايِ كِه از طَرَفِ دُوْسْتِ دَ و جُوْدِ مِيْيِه از وْفَاْدَارِي شِي اَسْتِه،

مِگَمِ مَآخِ هَايِ كَلُوْنِ دُشْمُو، از دُشْمَنِي شِي.

- ۷ کوره سیر حتی از غسل ام بد شی مییه،
 مگم بلده آدم گشنه هر چیزی تلخ ام شیرینه.
- ۸ آدم که از خانه خو دور و سرگردو موشه،
 رقم مرغاک آلی آسته که از وار خو دور شده بَشه.
- ۹ روغو و عطر دل ره خوش مونه،
 و مشوره که از تی دل دوست بَشه، شیرینه.
- ۱۰ دوست خود خو ره و دوست آته خو ره هیچ غیت ایله نکو،
 و د وخت مُصیبت د خانه برار خو نرو.
 همسایه نزدیک از برار دور کده بهتر آسته.
- ۱۱ باچه مه، دانایی ره یاد بگیر و دل مَره خوش کو،
 تا کسای که میخایه مَره ملامت کنه، جواب شی ره بدیم.
- ۱۲ آدم هوشیار بلا ره مینگره و خود ره تاشه مونه،
 مگم آدم نادو پیش موره و خود ره گرفتار مونه.
- ۱۳ کسی که ضامن شخص بیگنه شده، کالای شی ره گرو بگیر
 و امو چیز شی ره مثل گرو نگاه کو، چراکه او ضامن خاتون بیگنه شده.
- ۱۴ کسی که صباح گاه باله شده د دوست خو د آواز بلند دعای خیر مونه،
 دعای شی بلده خود شی نالت حساب موشه.
- ۱۵ خاتون جنجالی و چَقک دوام دار د روز بارش،
 هر دوی شی یگ رقم آسته.
- ۱۶ کسی که میخایه ازو جلوگیری کنه
 رقم کسی آسته که میخایه دم باد ره بگیره،
 یا ای که روغو ره قد چنگل دست خو بگیره.
- ۱۷ امو رقم که آیین، آیین ره تیز مونه،
 یگ آدم ام میتنه عقل-و- هوش دوست خو ره تیز کنه.

۱۸ کسی که درخت انجیر ره پرورش مونه از میوه شی موخوره،

و کسی که ارباب خو ره خدمت مونه، او صاحب ابرو موشه.

۱۹ رقمی که او روی انسان ره نشو میدیه،

امو رقم دل انسان ام اصلیت شی ره نشو میدیه.

۲۰ رقمی که عالم مُردا و دوزخ هیچ وخت سیر نموشه،

امو رقم چیمای انسان ام سیر نموشه.

۲۱ جام زرگری بلده نقره آو کدو و دکو بلده آزمایش طلایه،

مگم انسان از دان صفت گر خو شخته موشه.

۲۲ آدم جاهل ره حتی اگه قد دانه باب قتی

د منه اوغور اندخته قد دسته شی بکوی،

باز ام جهالت شی گم نموشه.

۲۳ د حال ربه خو خوب هوش خو ره بگیر

و د بله گله خو توجه کو،

۲۴ چراکه مال-و- دولت دنیا دایمی نییه،

و تاج-و- تخت یگ پادشاه ام تا ابد بلده نسل شی باقی نمونه.

۲۵ وختیکه علف تامو شد،

حاصل تو سوز مونه و علف کوهستو درو موشه،

۲۶ او عیت گوسپندو بلده کالای تو پاشم میدیه،

و فروش ثکله ها، قیمت زمی خریدو ره بلده تو تیار مونه،

۲۷ و شیر بزا بلده خوراک خود تو و خوراک خانوار تو

و ام بلده پرورش کنیزای تو بس مونه.

۲۸ بدکارا دوتا مونه د حال که هیچ کس اونا ره دُمبال نمونه،

مگم آدمای صادق رقم شیر آلی دلاور آسته.

^۲ آگه یگ مُلک دُچارِ فِسادِ شُنه، حُکمرانای شی زیاد مُوشه؛

لیکن یگ رهبرِ هوشیار و دانا مَمَلکَت ره اُستوار- و- آرام نِگاه مُونه.

^۳ حاکِم پَسْت که دَ بِلِه غَرِیبا ظَلَم مُونه

رقم بارِش تیز وَری اُسْتِه که حاصِلات ره از بَین مُوبره.

^۴ کسای که شریعت ره ایله مُونه، اونا بَدکارا ره صِفَتِ مُونه،

لیکن کسای که از شریعتِ اِطاعتِ مُونه، دَ خِلافِ بَدکارا دَ حالِ مُبارزه اُسْتِه.

^۵ بَدکارا اَرزِشِ عِدالت ره نَمیدَنه،

مگم کسای که دَ جُسْتُجوی خُداوند اُسْتِه تمام چیز ره مُوفامه.

^۶ آدمِ غَرِیب که دُرُستکار بَشه

از آدمِ پُولدارِ که بیراه بَشه، بَهرتر اُسْتِه.

^۷ کسی که از شریعتِ اِطاعتِ مُونه، باچه دانا یه،

مگم کسی که قد آدمای خراب اَنڈیوال اُسْتِه، آتِه خُو ره رَسوا مُونه.

^۸ کسی که مال- و- دَوْلت خُو ره از راهِ سُودخوری- و- مَنفَعَتِ جویی دَ دِسْت میره،

اُو ره بَلدِه کسی جَم مُوکُنه که اُو دَ غَرِیبا رَحْم دَره.

^۹ آدمی که گوش خُو ره از شِنیدونِ شریعتِ دَوْر میدیه،

خُداوند حتی از دُعای امزُو آدمِ بَد مُوبره.

^{۱۰} کسی که آدمِ دُرُستکار ره دَ راهِ بَد دَعَوَتِ مُونه

خود شی دَ چاه موفته؛

مگم پاداش- و- میراثِ خُوبِ نَصیبِ آدمای پاک مُوشه.

^{۱۱} آدمِ دَوْلتمند دَ نظرِ خود خُو هوشیار اُسْتِه،

مگم شخصِ غَرِیب که دانا بَشه، از حَقِیقتِ اَزُو خَبر دَره.

^{۱۲} وختیکه آدمای نیک کامیاب مُوشه تمام کسا خوشی مُونه،

مگم غَیْبیکه بَدکارا دَ قُدْرَتِ مِیرَسِه مردُمِ خود ره تاشه مُونه.

^{۱۳} شخصی که خطای خُو ره بُووشنه، کامیاب نَمُوشه،

مگم هر کسی که او ره اقرار کُنه و ازو دست بکشه، رحمت کمایی مونه.

^{۱۴} نیک د بختِ آدم که ترسِ خداوند ره همیشه د دلِ خو دَره،

مگم کسی که سنگ دل آسته د بلا گرفتار موشه.

^{۱۵} آدم بدکار که د بله مردم بیچاره حکمرانی مونه،

مثل شیرِ دَرنده و خرسِ حمله گر آسته.

^{۱۶} حکمران کم عقل د سر مردم خو ظلم مونه،

مگم یگ پادشاه که از بر انصافی و رشوت خوری نَفرت دشته بشه، حکمرانی شی دوام دار مومنه.

^{۱۷} یگ آدم که خونِ کدم کس د گردون شی بشه،

او تا دم مرگ فراری آسته.

نه ایل که کس او ره کومک کُنه.

^{۱۸} او کسی که د راه راست گام میله نجات پیدا مونه،

لیکن او کسی که د راه های کج مورهِ، یگ دم چپه موشه.

^{۱۹} شخصی که د زمین خو کشت-و- کار مونه از نان سیر موشه،

مگم کسی که از چیزای فضول پیروی مونه، سخت دچارِ غریبی موشه.

^{۲۰} آدم نیک، خیر-و- برکت کلو نصیب شی موشه،

مگم کسی که میخایه د عجله دولتمند شنه، او بر جزا نمومنه.

^{۲۱} طرفداری کدو کارِ خوب نییه،

لیکن یگو کس آسته که حتی بلده یگ لغمه نان ام، خود ره خطا کار مونه.

^{۲۲} آدم سُخ سرگرمِ جم کدونِ دارایی آسته

و نموفامه که احتیاجی-و- تنگدستی د انتظار شی آسته.

^{۲۳} کسی که یگ آدم ره سرزنش مونه،

د آخر خیر-و- برکت کلو مینگره،

نسبت دزو کسی که قد زبون خو چاپلوسی کده.

^{۲۴} کسی که آته و آبه خو ره چور مونه و موگه که «ای گناه نییه،»

أو آدم رفیقِ تخریب‌کارا حساب موشه.

^{۲۵} آدم حریص باعث جنگ- و- جنجال آسته،

مگم کسی که د خداوند توکل کنه، کامیاب موشه.

^{۲۶} کسی که د خود خو تکیه کنه بے عقل آسته،

لیکن کسی که د راه حکمت گام بیله، او د امن- و- سکون زندگی مونه.

^{۲۷} شخصی که د مردم غریب کومک کنه، د هیچ چیز محتاج نموشه،

مگم آدمی که چیمای خو ره ازوا پوٹ کنه، نالت های کلو د بله شی مییه.

^{۲۸} وختیکه آدمای بدکار د قدرت میرسه، مردم خود ره ازوا پوٹ مونه،

مگم غتیکه اونا تباہ موشه، تعداد آدمای نیک بسم کلو موشه.

^{۲۹} کسی که بعد از سرزنش زیاد، بسم کله شخی کنه

اولغه تله میده موشه و دیگه علاج ندره.

^{۳۰} وختیکه آدمای نیک د اکثریت بشه مردم خوش آسته،

مگم آدم بدکار که حکمرانی کنه، مردم ناله مونه.

^{۳۱} آدمی که حکمت ره دوست دره آته خو ره خوشحال مونه،

لیکن کسی که قد خاتونوی بدکار دوستی کنه مال- و- دولت خو ره بریاد میدیه.

^{۳۲} پادشاه عادل مملکت خو ره محکم- و- قوی جور مونه،

مگم آدم رشوتخور ملک خو ره خراب مونه.

^{۳۳} کسی که قد همسایه خو چاپلوسی مونه،

حلقه دام ره د پای شی میندزه.

^{۳۴} آدم بد د دام گناه خو گرفتار موشه،

مگم آدم نیک سرود میخانه و خوشی مونه.

^{۳۵} آدم نیک حق غریبا ره درک مونه،

لیکن آدم بدکار د فکر ازوا نییه.

^۸ آدمای لَوْدَه دَ شارِ شورشِ میندزه،

مگم آدمای دانا قار ره تا میسنه.

^۹ آگه آدم دانا قد آدم جاهلِ دعوا دره،

آدم جاهل یا قار موشه و یا ریشخندی مونه، مگم آرام نموشه.

^{۱۰} آدمای که تَشِنه خُون آسته، دَ حقیقت از آدم بے گناه نَفَرَت دره،

مگم آدمای راستکار سلامتتی جان ازو ره میخایه.

^{۱۱} آدم بے عقل قار-و- خَشَم خُو ره یگرهیی از خُو بَر مونه،

مگم آدم دانا جَلَو قار خُو ره میگیره.

^{۱۲} آگه حاکم دَ تورای دروغ کَلو گوش بدیه،

تمام خادمای شی بدکار جور موشه.

^{۱۳} آدم غریب و آدم ظالم یگ رنگی شی دزی آسته

که خُداوند چیمای هر دُوی شی ره بینا کده.

^{۱۴} یگ پادشاه که غریبا ره دَ راستی قضاوت کنه،

تَحْت پادشاهی شی تا اَبَد پایدار مومنه.

^{۱۵} چوب زدو و سرزنش، حکمت ره دَ بار میره،

مگم باچه بے جَلَو آبه خُو ره شرمینده مونه.

^{۱۶} وختیکه تعدادِ آدمای بدکار کَلو شنه گناه غدر موشه،

مگم آدمای نیک نابودی ازوا ره دَ چیم خُو مینگره.

^{۱۷} بچکیچای خُو ره تربیه-و- اصلاح کُو تا که باعثِ آرامش تُو شنه

و دَ جان تُو خوشی-و- لَذت بیره.

^{۱۸} دَ جایی که پیغامِ خُدا نییه، مردُم بے راه موشه،

مگم نیک دَ بَخْتِ کسی که احکامِ خُدا ره پوره کنه.

^{۱۹} خدمتگار تنها دَ نصیحتِ اصلاح نموشه،

اگرچه تورای تُو ره موفامه، مگم از آید تُو نموشه.

۲۰ اُمُو آدَمِ رَه مِیَنگَرِی کِه دَ عَجَلَه جَوَاب مِیَدِیَه؟

نِسَبَت دَ اَمزُو آدَمِ بَلَدَه آدَمِ بَرِ عَقْل اُمِیْد کَلَوَتَر اَسْتَه.

۲۱ کَسِی کِه نُوکَر خُو رَه اَز رِیْزِگِی دَ نَاز پَرَوَرِش مُوَنَه،

اُو دَ آخِرِکَار بَلَدَه بَادَار خُو کُوئِیو جَوَر مُوَشَه.

۲۲ آدَمِ بَدقَار جَنجَال پَیْدَا مُوَنَه

و آدَمِ تَنَد خُو ی بَاعِثِ گَنَاه هَا ی کَلُو مُوَشَه.

۲۳ کِبَر-و- غُرُورِ اِنسَان اُو رَه دَ زَمِی مِیْزَنَه،

لِیکن فِرَوْتَنی اِنسَان بَاعِثِ سَرِیَلَندی شِی مُوَشَه.

۲۴ کَسِی کِه قَد دُز شَرِیگِ اَسْتَه، اُو دُشْمونِ جَانِ خُو دَ خُو یَه،

چِرَاکِه اُو دَ مَحکَمَه قَسَمِ دَدَه مُوَشَه، مِگَم رَاسْتی رَه اِقرَار نَمُوکنَه.

۲۵ کَسِی کِه اَز اِنسَان تَرَس مُوَخورَه، دَ دَامِ گِرِفْتَار مُوَشَه،

لِیکن آدَمِی کِه دَ خُداوند تَوَکَّل کُنَه مَحْفُوظ مَومَنَه.

۲۶ غَدَر مَرْدُمِ اَز حَاکِمِ اِنتِظَارِ لُطْف-و- مِهْرِبَانی رَه دَرَه،

لِیکن قَضَاوَت-و- اِنصَافِ دَ سَرِ اِنسَان فِقْطِ اَز طَرَفِ خُداوند اَسْتَه.

۲۷ آدَمِ نِیکِ اَز بَدکارَا نَفَرَتِ دَرَه،

و بَدکارَا اَز آدَمِ نِیکِ.

۳۰^۱ اِینِیا تورا ی اَکُورِ بَاچِه یاقَه اَسْتَه

کِه بَلَدَه اَزُو وَحِی اَمَدُد،

و اُو اَمِی رَه دَ اِیْتِیْشِیلِ و اُوکَالِ نَقْلِ کَد:

۲ رَاسْتی کِه ما اَز پِگِ آدَمَا کَدَه کَلُو بَرِ عَقْلِ اَسْتُم

و دَانایی اِنسَان رَه نَدَرُم.

۳ ما حِکْمَتِ رَه یَاَدِ نَگِرِفْتِیم

و هِیچِ مَعْلُومَاتِ دَ بَارَه خُدا نَدَرُم.

۴ اُوکي آسته که دَ آسمو باله رفت و اَزونجی تا آمد؟

اُوکي آسته که باد ره دَ مُشت خُو جَم کد؟

اُوکي آسته که آو ها ره دَ چَپَن خُو بَند کد؟

اُوکي آسته که حدُودِ زمی ره تعیین کد؟

نام اَزو چی آسته و باچه شی چی نام دَره؟

بُگی اگه میدَنی!

۵ تمام تورای خُدا پاک- و- خالص آسته،

اُو رقم سَپَر از تمام کسای که دَرُو پناه موبَره، حِفاظَت مونه.

۶ دَ تورای اَزو هیچ چیز اِضافه نَکُو،

نَشَنه که تُو ره سرزنش کُنه و تُو دروغگوی حساب شُنی.

۷ آی خُدا، پیش ازی که بُمُرَم از تُو دُو چیز طلب دَرَم

که از مه دریغ نکنی:

۸ مَره از غَلَطی و دروغ گُفتو دُور نِگاه کُو؛

و مَره نه غریب جور کُو و نه دَوْلَتَمَند،

بَلکِه اَمُوقَس روزی بدی که ضرُورَت دَرَم.

۹ چُون اگه دَوْلَتَمَند شُنم اِمکان دَره تُو ره اِنکار کُتم

و بُگَم: ”خُداوند کي آسته؟“

اگه غریب شُنم اِمکان دَره، دُزی کُتم،

و نام خُدای خُو ره بے حُرْمَت کُتم.

۱۰ نوکر ره پیش صاحب شی بد نَگوی؛

نَشَنه تُو ره نالَت کُنه و تُو مُجرِم حساب شُنی.

۱۱ اُو طور یگ نَسلی ام و جُود دَره که اونا آته گون خُو ره نالَت مونه

و آبه گون شی ازوا خَیر نَمینگره.

۱۲ و اُو طور یگ نَسلی ام و جُود دَره که اونا دَ نظرِ خود خُو پاک آسته،

مگم از نِجاستِ خُو پاک نَشده.

^{۱۳} باز ام یگ نسلِ دیگه وجودِ دره که چیمای شی پُر غرور آسته

و کرپکای شی پُر کبر.

^{۱۴} گروهِ دیگه آسته که دندونای شی رقمِ شمشیر

و آلاشه های شی رقمِ چاقو ها آسته،

تا که غریبا ره از روی زمی،

و مُسکینا ره از بینِ مردمِ قُورت کُنه.

^{۱۵} زالو دُو دخترِ دره

که اونا مُوگه ”بِدی، بِدی.“

سه چیزِ آسته که سیرِ نَمُوشه،

بلکه چار چیزِ آسته که هرگزِ نَمُوگه ”بَس آسته:“

^{۱۶} عالمِ مُرده ها،

رَحِمِ نازای،

زمینی که از آو سیرِ نَمُوشه

و آتشی که هرگزِ نَمُوگه ”بَس آسته!“

^{۱۷} چیمی که آته خُو ره ریشخندِ مونه

و از آیدِ آبه خُو نَمُوشه،

زاغ های دره امو چیم ره از کاسه سر بر مونه

و چُوچه های بُرگجِ او ره مُخوره.

^{۱۸} سه چیزِ بلده مه کلو عجیبِ آسته،

بلکه چار چیزِ آسته که ما اونا ره نَمُوفامم:

^{۱۹} پروازِ کدونِ بُرگجِ د آسمو،

راهِ رَفتونِ مارِ دِ رُویِ تَخْتِه سنگ،

تیرِ شُدونِ کِشتی از بحر

و پیدا شُدونِ عِشْقِ بَیْنِ دُخْتَرِ و باچِه.

^{۲۰} رُوشِ خاتُونِ بَدکارِ اینی رقم آسته:

او یگو چیز ره مُوخوره و دان خُو ره پاک کده مُوگه که

”ما هیچ گناه نکدیم.“

^{۲۱} د سَبَبِ سِه چیزِ زمی لَرزه مونه،

بلکه چار چیز ره زمی برداشت کده نمیتنه:

^{۲۲} غُلامی که حُکمرانی کُنه،

آدمِ اَحَمَقِ که از نان سیر شده بَشه،

^{۲۳} خاتُونِ نَفَرینِ شُده که شُوی کده بَشه

و کینیزی که جای خاتُونِ اربابِ خُو ره گرفته بَشه.

^{۲۴} چار چیز آسته که د زمی کلو ریزه یه،

مگم غدر دانا:

^{۲۵} مَورچه ها که یگ مخلُوقِ ضعیف آسته،

لیکن خوراکِ خُو ره د تایستو دَخیره مونه؛

^{۲۶} خرگوشِ کوهی که یگ قومِ ناتو آسته،

مگم وُر خُو ره د مَنه سنگای قاده جور مونه؛

^{۲۷} مَلَخِ ها که پادشاهِ نَدَره،

لیکن پگِ ازوا دِسته دِسته حَرکتِ مونه؛

^{۲۸} و چلپاسه که میتنی او ره د دِستِ خُو بگیری،

مگم او د قَصْرِ هایِ پادشاهِ ها ام زندگی مُوکنه.

^{۲۹} سِه چیز وجودِ دره که د هوایِ بلندِ قَدَمِ مِیزنه،

بلکه چار چیز آسته که راه رفتون شی با عِزَتِ آسته:

^{۳۰} شیر که پادشاهِ حیوانا آسته

و از هیچ چیز پَسکده نَمونه،

۳۱ خُرُوسِ نَوَبِنِگِی که کونتی کونتی راه میگرده،

یگ نُکه،

و یگ پادشاه که قد لشکر خُو بشه.

۳۲ آگه از رُوی حَمَاقَتِ خُو مَغْرُور شُدی

یا آگه نَقَشِه شَیْطَانِی دَ دِلِ خُو کَشیدی،

پس دِسْتِ خُو ره بِلِه دان خُو بیل.

۳۳ چُون از خِشپِه کِدونِ شَیْرِ پَنیرِ جُور مُوشه

و از خِشپِه کِدونِ پِنیِ خُونِ جَارِی مُوشه

و از پَیدا شُدونِ قَارِ، جَنگِ-و-جَنجَالِ دَرِ مِیگیره.

۳۱ اینیا تورای لیموئیل پادشاه مسه آسته

که آبه شی دَزُو پَند دَد:

۲ چی بَغَمِ آئی باچه مه؟

چی توره بَغَمِ آئی باچه کوره مه؟

یا چی گب بَزَنَمِ آئی باچه نذر-و-نیاز مه؟

۳ قُوتِ جِوانیِ خُو ره دَ خَاتُونو خَرَجِ نَکُو

و راه-و-رُوشِ خُو ره دَ اُوکسایِ که پادشاه ها ره تباه مونه، افشا نَکُو.

۴ آئی لیموئیل، بلده پادشایو دُرُست نییه که اونا شراب بُخوره

و بلده حُکمرانا حُوبِ نییه که شرابِ قُوی وُچی کُنه.

۵ نَشَنه که اونا ازی چیزا وُچی کده قانون ره پُرُمُشت کُنه

و حَقِ مَظْلُوما ره پایمال کُنه.

۶ شرابِ قُوی ره دَ کسایِ بَدی که دَ اِنْتِظارِ نابُودی خُو یه

و شرابِ ره دَ آدَمایِ بَدی که تَلخِ کام-و-دِلْتَنگِ آسته

۷ تا که وُچی کده فَقْر-و-بَدبَخْتیِ خُو ره پُرُمُشت کُنه

و سختی های خُو ره دیگه دَ یاد خُو نیره.

^۸ دان خُو ره بلده کومک گنگه ها و بیزبونا واز کُو

و از حق بیزچاره گو دفاع کُو.

^۹ زبون تُو بند نَمنه و دَ انصاف قضاوت بُکُو

و از حق غریبا و مُحْتَاجا دفاع کُو.

^{۱۰} یگ خاتون خُوب ره کی میتنه پیدا کنه؟

آرزشِ اَرُو از جواهرات کده ام کلوتر آسته.

^{۱۱} دل شوی شی دَ سر اَرُو اعتماد دَره

و شوی شی دَ هیچ چیز مُحْتَاج نییه.

^{۱۲} اُو دَ تمام روزای زندگی خُو

قد شوی خُو خوبی مونه، نه بدی.

^{۱۳} اُو پاشم و کتان بلده خُو پیدا مونه

و اونا ره دَ خوشی قد دستای خُو می ریشه.

^{۱۴} مثل کِشتی های تجارتي آلی که سامان از جای های دُور میره،

اُو ام خوراک خُو ره از دُور میره.

^{۱۵} صَباح گاه که هنوز تریک آسته، اُو باله موشه

و بلده خانوار خُو خوراک تهیه مَوکنه

و دَ کینزای خُو ام حق نان شی ره میدیه.

^{۱۶} یگ پئی زمی ره دَ نظر گرفته اُو ره میخره

و قد کمال دستای خُو یگ باغ انگور جور مونه.

^{۱۷} کَمَر خُو ره محکم بسته مونه

و بازو های خُو ره بلده کار کدو قوی مونه.

^{۱۸} اُو مینگره که تجارت شی یگ نتیجه خُوب دَره.

چراغ شی تمام شاو از خاطر شاوکاری شی گل نموشه،

۱۹ او تار ره د نیفه چپو بند کده

سنگ ره قد دست خو تاو میدیه.

۲۰ او دست خیر خو ره د غربیا واز مونه

و دستای خو ره سون مردم محتاج ایله کده خیرات میدیه.

۲۱ او از یخی و برف زمستو ترس نموخوره،

چراکه بلده تمام خانواده خو کالای گرم تهیه کده.

۲۲ او بلده خود خو پوشاک جور مونه

و کالای کتان نرم و ارغوانی د جان خو مونه.

۲۳ شوی شی د منه شار-و-دربار نامتویه

و قد بزرگا-و-کلانای منطقه میشینه.

۲۴ او کالا های کتانی جور کده اونا ره سودا مونه

و کمر بندا ره بلده تجارا تیار مونه.

۲۵ قوت و عزت، کالای ازو آسته

و او روزای آینده خو ره خوشحال مینگره.

۲۶ او دان خو ره د حکمت واز مونه

و تعلیم پر محبت د سر زیون شی آسته.

۲۷ او د راه-و-روش خانواده خو خوب توجه مونه

و نان تمبلی ره نموخوره.

۲۸ اولادای شی باله شده او ره تعریف مونه

و شوی شی ام صفت ازو ره کده موگه:

۲۹ ”غدر خاتونو کارای نیک-و-خوب کده،

مگم تو از پگ ازوا کده بر مثال آستی.“

۳۰ مقبولی و نوربندی، فریبنده و ناپایدار آسته،

مگم خاتونی که از خداوند ترس موخوره، قابل تعریفه.

۳۱ آجرِ کارای شی ره دزُو بیدید

و بیلید که عمال شی د درگه شار و مجلسِ کلانا باعثِ تعریف-و-توصیف شی شنه.